

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

Správa o stave a vývoji finančného trhu za prvý polrok 2015

ÚVOD

Správu o stave a vývoji finančného trhu za prvý polrok 2015 predkladá Národná banka Slovenska na základe povinnosti, ktorá jej vyplýva z §1 ods. 3 písm. i) zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom v znení neskorších predpisov.

Správa je rozdelená do troch častí. Súčasťou prvej časti je súhrnný integrovaný pohľad na finančný sektor. V druhej časti je vlastná analýza finančného sektora za prvý polrok 2015 podľa jednotlivých sektorov. Správa popisuje súčasné trendy na finančnom trhu, zameriava sa na hospodárenie finančných inštitúcií a venuje sa rizikám, ktorým sú inštitúcie vystavené. Tretiu časť tvoria indikátory obozretnosti na makroúrovni.

Finančné informácie o jednotlivých inštitúciách boli v prvom rade čerpané z informačných systémov NBS a z podkladov spracovaných jednotlivými odbormi útvaru dohľadu nad finančným trhom. Doplnkovým zdrojom boli údaje zo Štatistického úradu SR, Eurostatu, Európskej centrálnej banky a z iných externých zdrojov a komerčných informačných systémov.

ÚVOD	2
Zhrnutie vývoja na slovenskom finančnom trhu za prvý polrok 2015	3
Integrovaný pohľad na finančný sektor	6
Aktivity v jednotlivých sektoroch finančného trhu.....	9
Bankový sektor.....	9
Trendy a riziká v bankovom sektore	9
Finančná pozícia bankového sektora.....	17
Sektor poisťovní	20
Dôchodkové sporenie	23
Starobné dôchodkové sporenie.....	23
Doplnkové dôchodkové sporenie	25
Kolektívne investovanie	26
Indikátory obozretnosti na makroúrovni	28
Terminológia a skratky.....	37
Skratky	39

ZHRNUTIE VÝVOJA NA SLOVENSKOM FINANČNOM TRHU ZA PRVÝ POLROK 2015

Situácia na slovenskom finančnom trhu sa počas prvého polroka 2015 niesla v znamení prevažne pozitívnych trendov, a to z hľadiska finančných aktivít, objemu finančného majetku aj výnosnosti.

V retailovom sektore naďalej pokračuje dynamický rast úverov, implementácia odporúčania NBS však viedla k obozretnjším štandardom pri ich poskytovaní

V bankovom sektore naďalej pokračoval intenzívny rast retailových úverov. K júlu 2015 dosiahol na medziročnej báze úroveň 12,6 %. Významným faktorom ovplyvňujúcim tento trh bolo odporúčanie NBS k rizikám spojeným s vývojom na trhu úverov, ktoré bolo od 1. marca 2015 účinné v plnom rozsahu, a v rámci ktorého NBS odporučila bankám dodržiavať obozretné postupy poskytovania retailových úverov vo viacerých oblastiach. Bankový sektor jednotlivé časti tohto odporúčania implementoval. Aplikácia týchto štandardov prispela k zlepšeniu rizikových parametrov nových retailových úverov, najmä k zníženiu podielu úverov s vysokým LTV, ukončeniu poskytovania spotrebiteľských úverov s príliš dlhou dobou splatnosti, ako aj k obozretniejšiemu prístupu k navyšovaniu dlhu pri refinancovaní existujúcich úverov. Zároveň bola implementácia odporúčaní jedným z faktorov čiastočného spomalenia tempa najmä pri spotrebiteľských úveroch, ich medziročné tempo rastu však naďalej zostáva vysoké na úrovni 17,9 %. Znížili sa úrokové sadzby aj poplatky na nové úvery na bývanie aj spotrebiteľské úvery. V prípade úverov na bývanie sa úrokové sadzby dostali na úroveň bežnú pre iné krajiny eurozóny.

Oživenie ekonomického vývoja viedlo k zvýšeniu aktivity na trhu úverov podnikom

Rast slovenskej aj európskej ekonomiky sa zároveň premietol do postupného zlepšovania situácie aj v podnikovom sektore. Vývoj na trhu úverov, podporený nízkymi úrokovými sadzbami na úrovni krajín jadra eurozóny, zaznamenal v prvom polroku 2015 oživenie. Úvery podnikom zaznamenali medziročný rast na úrovni 3 %. V dôsledku konkurenčného tlaku a optimistickšieho ekonomického výhľadu banky zároveň uvoľnili úverové štandardy, čo bola v porovnaní s predchádzajúcim obdobím významná zmena. Pozitívnu správou je, že v porovnaní s predchádzajúcim obdobím rástol záujem podnikov financovať okrem bežnej prevádzky aj nové investície a ešte viac sa zvýraznil rast v sektore malých a stredných podnikov. Optimistický vývoj možno zaznamenať aj v sektore komerčných nehnuteľností, kde pokračuje zlepšovanie sentimentu a nárast dopytu po rezidenčných projektoch aj kancelárskych priestoroch. Uvedený vývoj bol do veľkej miery podporený rastom tržieb vo väčšine ekonomických odvetví, ako aj akcelerujúcim rastom podnikateľskej dôvery u hlavných obchodných partnerov SR.

Kreditné riziko sa nezvýšilo, v sektore podnikov dokonca kleslo

Oživenie ekonomického rastu sa prejavilo aj na vývoji kreditného rizika úverového portfólia. Týka sa to najmä podnikových úverov, ktoré zaznamenali pokles miery zlyhania. V prípade portfólia retailových úverov sa situácia výraznejšie nezmenila. Ďalším trendom bolo predlžovanie obdobia fixácie úrokových sadzieb. Týmto spôsobom sa znižuje nepriaznivý dopad prípadného nárastu úrokových sadzieb na domácnosti.

Ziskovosť bankového sektora vzrástla

Vďaka pokračujúcemu rastu úverovania v retailovom segmente, oživeniu v sektore podnikov a zníženiu nákladov na kreditné riziko aj bankového odvodu sa ziskovosť bankového sektora medziročne zvýšila o 18 %. Nárast ziskovosti zaznamenali banky napriek dlhodobo klesajúcej výnosnosti úverov (najmä retailových) aj portfólia dlhopisov, a nezvyšujúcej sa miere výnosnosti poplatkov. Znamená to, že náklady retailových klientov na úver po zahrnutí úrokov aj poplatkov sa znížili.

Z dlhodobejšieho pohľadu je pre bankový sektor rizikom najmä nesplácanie úverov a časový nesúlad aktív a pasív

Najvýznamnejším rizikom pre bankový sektor zostáva kreditné riziko. Hoci toto riziko je momentálne na pomerne nízkej úrovni, opätovné zhoršenie ekonomického vývoja by mohlo prispieť k jeho výraznejšiemu zvýšeniu. Potrebné je zároveň zachovať obozretný prístup pri financovaní developerských projektov, ktoré sú z hľadiska kreditného rizika špecifickým segmentom. Dynamická úverová aktivita na trhu retailových úverov a presun vkladov z termínovaných účtov na bežné účty zároveň postupne prehľbuje riziko časového nesúladu aktív a pasív.

Odolnosť bankového sektora voči prípadným stratám však posilňuje pomerne vysoká miera kapitálovej primeranosti. Hodnota ukazovateľov kapitálovej primeranosti zostala počas prvého polroka 2015 na stabilnej úrovni. Riziko časového nesúladu je zároveň zmierňované pomerne vysokým objemom likvidných aktív v portfóliách bánk. Z hľadiska dlhodobejšieho horizontu je však vhodné podporiť efektívne získavanie dlhodobějších zdrojov zo strany bánk.

Poisťovne zaznamenali rast poistného aj zisku

Sektor poistenia zaznamenal rast, a to v životnom aj neživotnom poistení. V životnom poistení sa rastúce trendy prejavili najmä v klasickom životnom poistení a pripoistení. Hlavným faktorom bol nárast poistného a v prípade pripoistenia aj nárast novej produkcie a počtu zmlúv. Na druhej strane, investičné životné poistenie pokleslo. V neživotnom poistení sa na rastovom trende podieľalo najmä aktívne zaistenie, asistenčné poistenie, poistenie úveru, kaucie a finančných strát a čiastočne aj havarijné poistenie.

S rastom poistného v životnom aj neživotnom poistení bolo spojené aj medziročné zlepšenie finančnej situácie poisťovní, ktorú zároveň podporil aj pokles nákladov na tvorbu poistných rezerv. Na druhej strane, negatívny príspevok k ziskovosti predstavovali zvýšené prevádzkové náklady poisťovní na provízie, ako aj nárast škodovosti v neživotnom poistení. Zvýšenie prevádzkových nákladov je možné očakávať aj v nasledujúcom období, keďže poistný sektor je aktuálne v procese implementácie komplexnej regulačnej zmeny spojennej s prechodom na Solvency II. Solventnosť poistného sektora zostáva vysoká, skutočná miera solventnosti prevyšuje viac ako trojnásobne jej požadovanú mieru. Niektoré poisťovne pristúpili k vyplateniu časti nerozdeleného zisku aj zisku za rok 2014, čím miera solventnosti mierne klesla.

Najvýznamnejším rizikom pre poistný sektor je klesajúca výnosnosť finančných aktív v dôsledku pretrvávajúceho obdobia nízkych úrokových sadzieb, ktorá počas prvého polroka 2015 poklesla pod hodnotu garantovanú v zmluvách životného poistenia. S tým je spojené aj riziko, že pri reinvestovaní prostriedkov zo splatných dlhopisov budú poisťovne nútené akceptovať výrazne nižšie výnosy, alebo vyššie riziko. To sa prejavilo aj počas prvého polroka 2015, keď vzrástli investície poisťovní do akcií a podielových fondov, hoci ich celkový podiel na celkovom objeme aktív v poistnom sektore zostáva pomerne nízky.

Zmenili sa niektoré rizikové parametre dôchodkového sporenia; počas otvorenia druhého piliera sa znížil počet sporiteľov aj majetok vo fondoch DSS

Najvýznamnejšou zmenou v sektore dôchodkového sporenia bolo opätovné otvorenie druhého piliera v období od 15. marca do 15. júna 2015. Odchod časti sporiteľov počas tohto otvorenia bol hlavným faktorom poklesu celkového počtu sporiteľov v druhom pilieri o 10 % počas prvého polroka 2015. V dôsledku tohto vývoja klesla aj čistá hodnota majetku dôchodkových fondov, najmä dlhopisových dôchodkových fondov, a to približne o 5 %. Z hľadiska štruktúry portfólií v dôchodkových fondoch druhého aj tretieho piliera bolo najvýznamnejšou zmenou pomerne výrazné predĺženie ich priemernej durácie. Tým sa zvýšilo riziko negatívneho dopadu prípadného nárastu úrokových sadzieb. Zároveň sa znížil podiel vkladov v bankách, ktoré boli v garantovaných fondoch nahradené dlhopisovou a v rizikovejších fondoch akciovou zložkou. Okrem toho sa zvýšila aj orientácia na zahraničné aktíva.

Nad'alej pokračoval rast investícií do podielových fondov

Sektor kolektívneho investovania pokračuje už od roku 2012 v pomerne dynamickom raste. V prvom polroku 2015 sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím zvýšil záujem nielen o domáce, ale aj o zahraničné fondy. Najväčší prílev prostriedkov smeroval do zmiešaných podielových fondov. Zároveň sa zvyšoval záujem inštitucionálnych investorov o podielové fondy alternatívnych investícií. Naopak, investície do dlhopisových fondov, ktoré zaznamenali rastový trend v roku 2014, počas prvého polroka 2015 poklesli.

Fondy aj správcovské spoločnosti zaznamenali pozitívny vývoj v ziskovosti

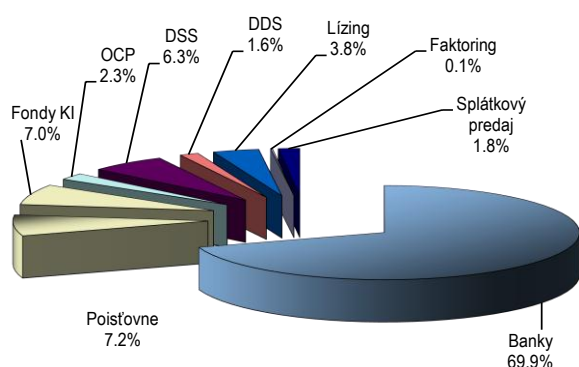
Prvý štvrťrok 2015 sa vyznačoval pomerne pozitívnym vývojom na finančných trhoch, spojeným s rastom hodnoty aktív naprieč ich širším spektrom. Napriek istej korekcii, ktorá nasledovala v druhom štvrťroku, je tak medziročná výkonnosť všetkých typov dôchodkových aj podielových fondov v kladných číslach. Vyššiu výkonnosť zaznamenali pritom najmä fondy s menej konzervatívnou stratégiou. Vďaka tomu sa zvýšili príjmy správcovských spoločností z odplát a provízií, najmä odplát za zhodnotenie majetku, čo prispelo k rastu ich ziskovosti.

INTEGROVANÝ POHĽAD NA FINANČNÝ SEKTOR

V prvej polovici roka 2015 pokračoval rast aktív a spravovaného majetku vo väčšine sektorov finančného trhu

V bankovom sektore dominovala aktivita v oblasti úverov a vkladov, ktoré zaznamenali významný nárast. Veľkú časť pritom tvorili vklady a úvery v segmente domácností. Sektor domácností mal zásadný vplyv aj na rast aktív spravovaných fondmi kolektívneho investovania. Napriek tradičnému prelievaniu časti finančných aktív domácností medzi bankovými vkladmi a podielovými fondmi, dosiahli v prvom polroku 2015 oba sektory robustný rast, ktorý svedčí o pokračujúcej kumulácii úspor domácností.

Graf 1 Podiel jednotlivých sektorov finančného trhu na aktívach a spravovanom majetku

Zdroj: NBS.

Aktíva poistného sektora sú vypočítané bez aktív pobočiek zahraničných poisťovní.

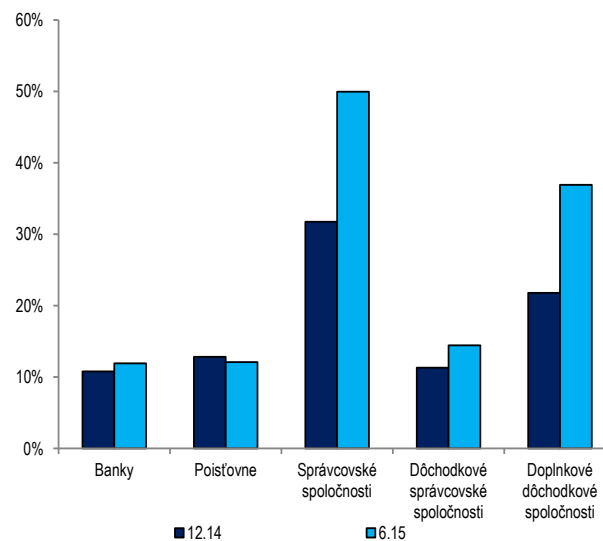
Skratky: KI – kolektívne investovanie, OCP – obchodníci s cennými papiermi, DSS – starobné dôchodkové sporenie, DDS – doplnkové dôchodkové sporenie.

Nárast finančných aktív domácností pokračoval aj v životnom poistení a v dôchodkových fondoch tretieho piliera, ktoré vďaka tomu tiež zaznamenali rast. Naopak, aktíva v dôchodkových fondoch druhého piliera poklesli v dôsledku odchodu sporiteľov.

Ziskovosť finančného sektora sa mierne zlepšila

Ziskovosť meraná rentabilitou vlastných zdrojov sa v prvom polroku 2015 mierne zlepšila vo väčšine sektorov finančného trhu. V bankovom sektore sa rentabilita vlastných zdrojov zlepšila najmä vplyvom poklesu bankového odvodu a pokračujúceho rastu úverov. Tradičným faktorom ziskovosti správčovských spoločností boli príjmy z poplatkov a provízií. V sektore kolektívneho investovania vyplývali najmä z rastúceho objemu spravovaných aktív, zatiaľ čo v druhom a treťom pilieri dôchodkového sporenia išlo o poplatky súvisiace s priebehom výkonnosti fondov.

Graf 2 Rentabilita vlastných zdrojov v sektoroch finančného trhu

Zdroj: NBS.

Kreditná kvalita domácností a podnikov sa zlepšila

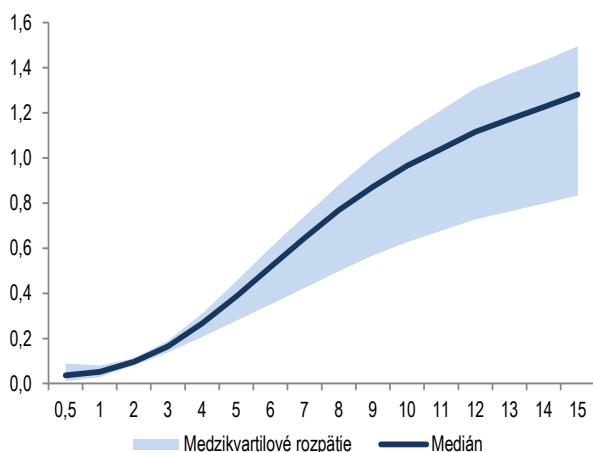
Aj keď podiel zlyhaných úverov domácnostiam zostáva naďalej stabilný, došlo k zlepšeniu kreditnej kvality pri novoposkytnutých úveroch. Hlavnou príčinou bolo sprísnenie úverových štandardov pod vplyvom odporúčania NBS v oblasti retailových úverov, ktorého veľká časť vstúpila do platnosti v marci tohto roka.

Zlepšenie možno konštatovať v zmysle výšky hodnoty zabezpečenia k objemu úveru (tzv. LTV), či skrátenia splatnosti najmä pri spotrebiteľských úveroch. Pozitívny vplyv na celkovú kreditnú kvalitu malo aj zníženie nezamestnanosti či naďalej klesajúce úrokové sadzby.

Zlepšenie kreditnej kvality podnikového portfólia je viditeľné nielen cez pokles podielu zlyhaných úverov, ale aj cez ročnú mieru zlyhania. Prispelo k tomu oživenie podnikového sektora a domácej ekonomiky. Kreditná kvalita sa zlepšovala vo väčšine ekonomických odvetví.

V dôchodkových fondoch sa zvýšilo vystavenie voči úrokovému riziku

Graf 3 Úroková krivka v období marec – august 2015

Zdroj: Bloomberg.

Poznámky: Na vodorovnej osi sú zobrazené časové pásma v rokoch. Na zvislej osi je zobrazená swapová úroková sadzba v percentách. Medián a medzikvartilové rozpätie sú vypočítané z denných hodnôt za obdobie marec – august 2015.

Vývoj na finančných trhoch bol počas prvého polroka 2015 poznamenaný predovšetkým poklesom úrokových sadzieb. Táto situácia, ktorá pretrváva na finančných trhoch už dlhšie, bola ešte zvýraznená spustením programu rozšíreného nákupu aktív zo strany ECB v marci 2015. Ako ukazuje Graf 3, úrokové sadzby boli v krátkodobom a strednodobom horizonte (do 3 rokov) na veľmi nízkych úrovniach, vo väčšine prípadov nepresahovali 0,2 %.

Výnimkou neboli dokonca ani záporné úrokové sadzby v najkratších splatnostiach.

Uvedená situácia nútila dôchodkové fondy do nákupu dlhopisov s vyššou dobou splatnosti a durácie. Išlo najmä o reinvestovanie prostriedkov z dlhopisov, ktoré boli splatné počas prvého polroka 2015. Ako ukazuje Tabuľka 1, dôsledkom bolo pomerne výrazné predĺženie priemernej durácie investičných portfólií, a to predovšetkým vo fondoch DSS (z 2,1 na 2,9 roka) a DDS (1,7 na 2,8 roka). Znamená to, že sa zvýšila citlivosť na prípadný nárast úrokových sadzieb alebo kreditných spreadov.

Nárast vystavenia voči úrokovému riziku sa v menšej miere prejavil aj v sektore kolektívneho investovania a investičného životného poistenia

Z hľadiska štruktúry protistrán sa investície do dlhopisov s dlhou duráciou týkali najmä slovenských štátnych dlhopisov, dlhopisov emitovaných inými krajinami EÚ, hypotekárnych záložných listov domácich bánk, dlhopisov emitovaných zahraničnými bankami a dlhopisov emitovaných Európskym nástrojom finančnej stability.

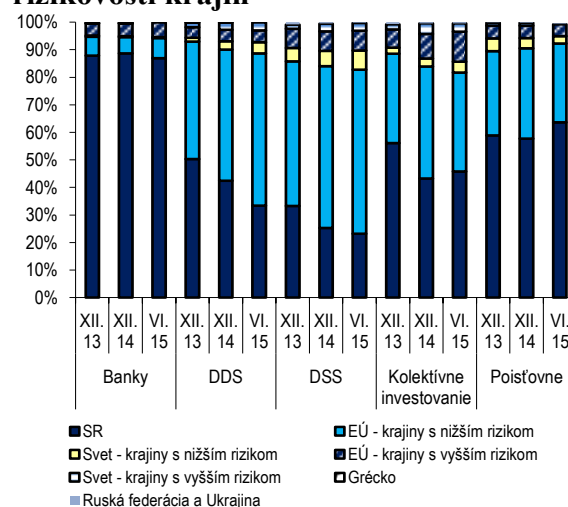
Vo väčšine sektorov finančného trhu mierne vzrástol aj podiel akcií a podielových listov na objeme aktív. To však môže byť do istej miery spojené s rastúcou hodnotou akciových investícií.

Štruktúra investícií do dlhopisov zostáva z hľadiska krajín emitentov konzervatívna

Ako ukazuje Graf 4, štruktúra investícií do dlhopisov podľa geografickej príslušnosti ich emitentov zostáva vo všetkých sektoroch pomerne konzervatívna. Vystavenie voči krajinám s relatívne vysokým stupňom rizika (Grécko, Ruská federácia, Ukrajina) v žiadnom sektore finančného trhu neprekračovalo 0,5 % celkovej hodnoty dlhopisového portfólia. Vystavenie voči Číne je takmer nulové, fondy DSS majú vystavenie voči iným ázijským trhom (Japonsko, Kórea) v objeme 1,2 %

dlhopisového portfólia. Pomerne nízke je však aj vystavenie voči ostatným rizikovejším štátom v EÚ alebo mimo EÚ. Počas prvého polroka 2015 vystavenie voči rizikovejším štátom vzrástlo najmä v sektore kolektívneho investovania. Zároveň stúplo aj v bankách.

Graf 4 Geografická štruktúra portfólia dlhových cenných papierov podľa rizikovosti krajín

Zdroj: NBS, Bloomberg, internet.

Poznámky: Na zvislej osi sú údaje v % portfólia dlhových cenných papierov.

Tabuľka 1 Zmena podielu akciových, devízových a úrokových pozícií v jednotlivých sektoroch finančného trhu

	Akcie a podielové listy			Devízové pozície			Podiel dlhových CP			Durácia dlhových CP			Durácia celého portfólia			Zostatková splatnosť dlhových CP		
	2013	2014	Jún 2015	2013	2014	Jún 2015	2013	2014	Jún 2015	2013	2014	Jún 2015	2013	2014	Jún 2015	2013	2014	Jún 2015
Banky	0,4	0,3	0,3	0,2	0,4	0,4	22,3	20,6	21,4	3,6	3,9	4,1	1,1	1,2	1,2	4,5	5,0	4,8
Poistovne	2,8	3,4	4,8	0,7	0,4	0,5	74,7	79,7	70,4	6,5	6,8	7,0	5,8	6,1	6,1	8,5	8,6	8,6
Fondy DSS	10,3	11,6	15,3	3,1	4,9	5,8	67,4	71,6	71,5	3,4	3,4	4,0	2,2	2,1	2,9	4,4	4,5	5,0
Fondy DDS	20	22,6	26,2	8,7	11,6	-	66,9	59,6	57,6	3,3	3,5	4,8	2,1	1,7	2,8	4,4	4,8	5,8
KI	23,6	28,9	32,3	15,3	12,8	-	25,9	25,4	23,7	2,1	1,8	2,2	0,7	0,5	0,7	2,8	2,7	2,9
IŽP*	74,3	75,8	75,8	11,8	12,2	9,5	21,4	22,9	23,0	4,3	3,4	4,0	0,8	0,6	0,8	4,9	4,2	4,2

Zdroj: NBS, Bloomberg.

Poznámky: Hodnoty sú v percentách z objemu aktív, resp. NAV a vyjadrujú aktívami vážený priemer za danú skupinu inštitúcií, durácie sú v rokoch.

Devízové pozície sú uvedené ako % z aktív (resp. NAV) a boli vypočítané ako súčet absolútnych hodnôt pozícií za jednotlivé inštitúcie.

Akciové pozície sú uvedené ako % z aktív (resp. NAV) a nezahŕňujú majetkové podiely v dcérskych a pridružených spoločnostiach.

Durácie a zostatkové splatnosti sú uvedené v rokoch.

* IŽP – Aktíva poisťovní investované v mene poistených pri investičnom životnom poistení.

AKTIVITY V JEDNOTLIVÝCH SEKTOROCH FINANČNÉHO TRHU

Bankový sektor

Trendy a riziká v bankovom sektore

Intenzívny rast retailových úverov pokračoval, jeho tempo zaznamenalo výkyvy

V prvom polroku 2015 pretrvávalo priaznivé prostredie pre rast objemu retailových úverov. Výraznou mierou k tomu prispieval pokles úrokových sadzieb a zlepšovanie ekonomického vývoja. Nezamestnanosť naďalej plošne klesala, rast miezd sa síce spomalil, ale iba ako vyvrcholenie pomerne intenzívnej rastovej etapy. Inflácia zostávala na nízkych hodnotách. Naopak, rast cien bol zaznamenaný v cenách nehnuteľností v niektorých častiach Slovenska, najmä v hlavnom meste.

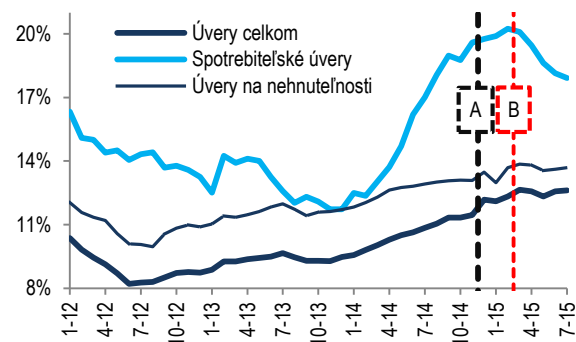
Medziročný rast retailových úverov zostal intenzívny, jeho tempo však na konci roka 2014 a v prvých mesiacoch roka 2015 zaznamenalo výkyvy. K júlu 2015 dosahoval hodnotu 12,6 %, medziročne v sektore pribudlo 2,8 mld. EUR.

V úveroch na nehnuteľnosti došlo k výkyvom tempa rastu najmä v období od novembra 2014 do apríla 2015, k júlu 2015 dosiahol medziročný rast hodnotu 13,7 %. Treba poznamenať, že vývoj je značne nehomogénny medzi bankami a individuálne trendy nekopírujú trend sektora. Tempo rastu už štvrtý rok dominovalo celej menovej únii, ktorej priemer bol v sledovanom období len približne 1 %.

Kým hypotekárne úvery si len udržovali tempo rastu dosiahnuté po oživení z roku 2014 (priemerne cez 11 %), stavebné úvery výrazne prehlbili pokles dosahujúci takmer -15 % medziročne. K júlu 2015 tvorili posledné menované menej ako 15 % portfólia stavebných poisťovní a menej ako 1,3 % na úveroch na bývanie v domácej

ekonomike. Medziúvery zrýchlili svoj rast počas prvého polroka 2015 na 8 %.

Graf 5 Medziročné percentuálne zmeny objemu retailových úverov

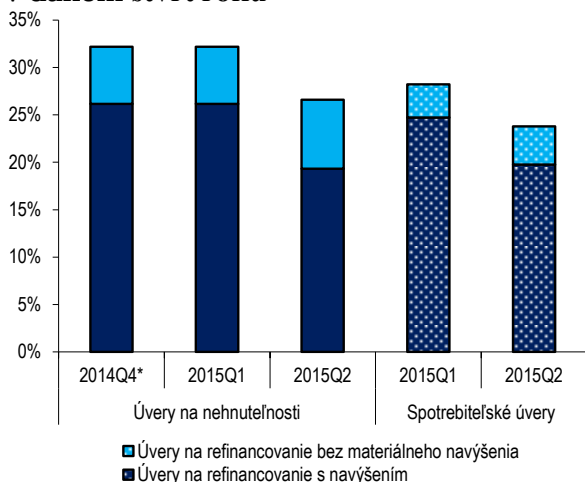
Zdroj: NBS.

Poznámka: A – začiatok účinnosti odporúčania o výške LTV, B – začiatok účinnosti ostatných odporúčaní NBS.

Úvery na nehnuteľnosti napriek pretrvávajúcemu intenzívnemu rastu zaznamenali zmeny v štruktúre na nových zmluvách, a to najmä pod vplyvom odporúčania NBS k rizikám spojeným s vývojom na trhu retailových úverov (ďalej len Odporúčanie NBS). Najvýraznejšie zmeny nastali v znížení podielu úverov poskytnutých s LTV nad 90 %.

Štrukturálne zmeny nastali v prvom polroku 2015 aj v objeme refinancovaných úverov. Kým v štvrtom štvrťroku 2014 a prvom štvrťroku 2015 bola necelá tretina poskytnutých úverov použitá na refinancovanie, v druhom štvrťroku to bolo len málo nad jednu štvrtinu. Rozdiel v úrokových sadzbách na stave a nových úveroch sa pritom udržuje na svojich historických maximách, keď sa už viac ako rok pohybuje okolo 1 p. b. V rámci refinancovaných úverov sa zväčšil podiel tých, pri ktorých nedošlo k materiálnemu navýšeniu istiny.

Graf 6 Podiel úverov určených na refinancovanie na objeme nových úverov v danom štvrtroku

Zdroj: NBS.

Poznámka: *Údaje za štvrtý štvrťrok 2014 zahŕňajú len mesiace november a december.

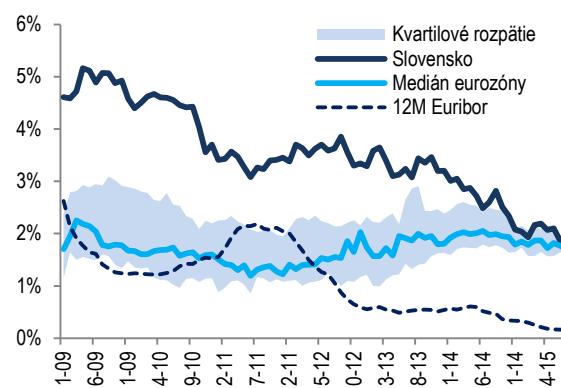
Spotrebiteľské úvery, ktorých sektorový trend je primárne určený úzkou skupinou dominantných bánk, mierne spomalili tempo rastu v marci 2015. Súviselo to najmä s účinnosťou Odporúčania NBS. Napriek tomu k júlu dosahovali stále vysoký medziročný rast 17,9 %. Pri spotrebiteľských úveroch je rozdiel oproti ostatným krajinám eurozóny ešte výraznejší, keď eurozóna zaznamenala v priemere mierne záporné medziročné zmeny objemu. Viacero bánk počas sledovaného polroka zaznamenávalo pomerne robustný zrýchľujúci rast portfólií.

Pri spotrebiteľskom financovaní sa zrejme najviac prejavili limity na schopnosť klienta splácať úver, ako aj na maximálnu splatnosť úverov, ktoré sú obsiahnuté v Odporúčaní NBS. Spotrebiteľské úvery so splatnosťou nad 9 rokov (okrem úverov na refinancovanie bez materiálneho navýšenia istiny), ktoré tvorili v prvom štvrtroku 2015 až 30 % novej produkcie, poklesli v druhom štvrtroku na nulu.

Pomerne zaujímavý je aj pohľad na výšku priemerných úrokových sadzieb, ktoré poklesli na nové historické minimá. Na úveroch na nehnuteľnosti poklesli v druhom štvrtroku 2015 priemerne na 2,8 %. Kým na konci roka 2014 a začiatku roka 2015 sa

zdalo, že pokles priemerných úrokových sadzieb na týchto úveroch sa stabilizoval, od apríla 2015 sa opäť posunul nižšie, zrejme aj pod vplyvom implementácie odporúčaní NBS a tlaku konkurencie. Treba poznamenať, že pri úrokových sadzbách môžu byť krátkodobé zmeny spôsobené aj prirodzenou volatilitou. Zároveň v prvom polroku pretrvávalo zníženie marží na úveroch na nehnuteľnosti, ktoré sa od novembra 2014 prakticky vyrovnali mediánu eurozóny.

Graf 7 Priemerné marže bánk na úveroch na nehnuteľnosti v krajinách eurozóny

Zdroj: ECB SDW.

Poznámka: 12M Euribor – 12 mesačný Euribor.

Priemerné sadzby na nových spotrebiteľských úveroch poklesli na 11,4 %, pričom sadzby klesali relatívne rovnomerne v jednotlivých splatnostiach. Zároveň bolo zaznamenané pomerne výrazné zníženie priemerných úrokových sadzieb pri niektorých bankách v období po začiatku účinnosti Odporúčania NBS z marca 2015. Za znižovaním je podobne ako pri úveroch na nehnuteľnosti možné vnímať implementáciu odporúčaní v kombinácii s vplyvom konkurencie.

Výška RPMN pri spotrebiteľských úveroch sa posledný rok pohybuje vo výškach o 50 b. b. vyššie, než je priemerná úroková sadzba. Ide o pomerne výraznú zmenu oproti obdobiu pred rokom 2014, keď býval rozdiel cca 200 b. b. To znamená, že poplatky spojené s poskytnutím úveru sa ešte počas roka 2014 výrazne znížili a úvery sa tak stali dostupnejšími pre klientov. Pri úveroch na

nehnuteľnosti bol rozdiel RPMN oproti priemernej sadzbe asi 30 b. b.

Z pohľadu konkurencie možno hovoriť o pretrvávajúcom dlhodobom tlaku, hoci trhové podiely na nových úveroch sa výraznejšie nemenili. Pri spotrebiteľských úveroch sa prehĺbila koncentrácia trhu. Zvýšenú konkurenciu nevyzdvihovali ani banky v pravidelnom dotazníku o úverových štandardoch. Zároveň však plošne poukázali na sprísňovanie úverových štandardov pri rastúcom dopyte. Za najvýraznejšie zmeny označili banky výšku LTV, overovanie bonity klienta a splatnosť spotrebiteľských úverov. Naopak, marže sa podľa bánk počas sledovaného obdobia znižovali. Spotrebiteľská dôvera sa počas polroka zhoršila, banky však túto zmenu podľa vlastných slov zatiaľ nepocítili.

Poskytovanie nových úverov bolo v súlade s Odporúčaním NBS

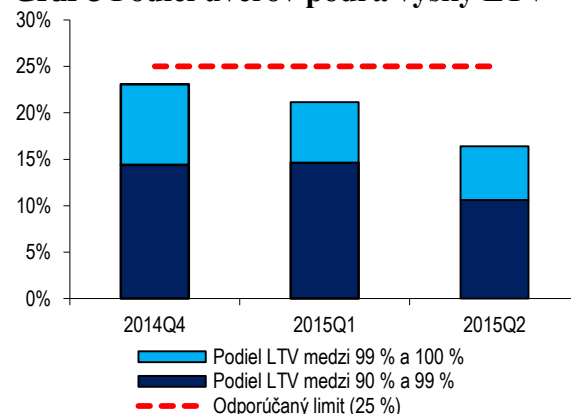
Kreditné riziko portfólia nových retailových úverov bolo počas prvého polroka 2015 pozitívne ovplyvnené Odporúčaním NBS. Zmyslom odporúčania bolo zmierňovať nerovnováhy a preventívne vplývať na obozretné poskytovanie úverov, aby sa zmiernili dopady prípadného budúceho negatívneho vývoja.

Bankový sektor vo všeobecnosti dodržiaval jeho jednotlivé časti. Išlo najmä o odporúčanie o výške LTV, overenie schopnosti klienta splácať úver, a to aj v prípade zvýšených úrokových sadzieb, zavedenie limitu na maximálnu splatnosť úverov, kontrolu parametrov aj pri refinancovaní s navýšením, či obozretnú spoluprácu s finančnými sprostredkovateľmi.

Z hľadiska LTV došlo k zmene štruktúry nových úverov¹. Podiel tých s hodnotami nad 90 % postupne klesal za posledné tri štvrtroky. Kým v štvrtom štvrtroku 2014 presahoval 23 %, v prvom štvrtroku 2015 to

bolo už len 21 % a v druhom 16 %. V prípade udržania úrovne by sektor ako celok bol v súlade aj s prísnejším odporúčaním o maximálnom objeme nových úverov s LTV nad 90 %, ktoré je v platnosti od júla 2015.

Graf 8 Podiel úverov podľa výšky LTV

Zdroj: NBS.

Poznámky: V grafe nie sú zahrnuté úvery na refinancovanie bez materiálneho navýšenia istiny. LTV – podiel úveru k hodnote zabezpečenia.

Primeraný podiel výšky úveru k jeho zabezpečeniu sa odvíja aj od vývoja v cenách nehnuteľností. Kým na začiatku roka 2015 naznačovali v priemere rast, v období apríl až júl stagnovali. Iný trend bol pozorovaný v hlavnom meste s pozvoľne zrýchľujúcim rastom cien prekračujúcim už 6 % medziročne, pričom tento rast bol koncentrovaný v prvom polroku 2015.

Podiel úverov sprostredkovaných externými agentami medzištvrtročne stagnoval, udržoval sa na hodnote 46 % nových úverov. Podiel úverov v omeškaní nad 90 dní bol dokonca pri externom sprostredkovaní nižší než pri priamom predaji prostredníctvom vlastnej pobočkovej siete bánk.

Ukazovatele zlyhania naznačujú stabilný vývoj

V podiele zlyhaných úverov nedošlo v sledovanom období k výrazným zmenám a naďalej sa udržiava na svojej už niekoľkoročnej úrovni 4,2 %. Aj keď niektoré individuálne banky zaznamenali istý nárast tohto ukazovateľa, u väčšiny sektora má stagnačné až klesajúce tendencie. Vo

¹ V zmysle Odporúčania NBS do tejto analýzy nie sú zahrnuté úvery bez navýšenia istiny a s navýšením do 5 %.

vybraných bankách sa nárast týkal najmä spotrebiteľských úverov. Miera zlyhania, t. j. podiel zmeny objemu zlyhaných úverov (očistenej o odpisy a odpredaje) k stavu úverov spred 12 mesiacov, stagnovala.

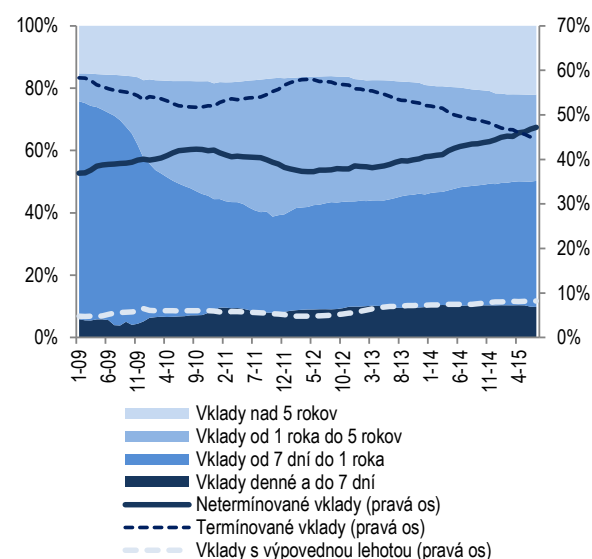
Z pohľadu kreditnej kvality portfólia možno aj naďalej pozitívne hodnotiť dlhodobý odklon od krátkych fixácií do 1 roka, ktoré k marcu 2015 tvorili len 25 % portfólia úverov na bývanie (oproti 38 % v marci 2012). Tým sa znižovala citlivosť klientov na prípadný náhly rast úrokových sadzieb. Časť portfólia sa presunula len o kategóriu vyššie, t. j. medzi fixácie od 1 roka do 2 rokov, ale silnie aj zastúpenie viazaností od 3 do 5 rokov (25 % v marci 2015 oproti 16 % v marci 2012). Úverov s pohyblivou sadzbou je menej ako 3 %.

Vklady retailu potvrdili novonadobudnutý trend zrýchľujúceho rastu

Zrýchľujúci trend rastu retailových vkladov, ktorý začal v polovici roka 2014, pokračoval aj v aktuálne sledovanom období. Ku koncu júla 2015 vyrovnal dokonca hodnoty z roka 2012 s úrovňou 6,8 % medziročne.

Rast bol aj naďalej ťahaný netermínovanými vkladmi (až 16,7 % k júlu 2015), ktoré sa v apríli stali dominantnou kategóriou a predstihli termínované, ktoré si udržiavali stabilnú mieru poklesu (okolo 4 % v období od polovice roka 2013 až do konca sledovaného obdobia). Spomedzi posledných menovaných denné vklady a vklady so splatnosťou do 7 dní medziročne zrýchľovali tempo poklesu. Termínované vklady s viazanosťou do 1 roka, ktorých podiel je najväčší, stabilne rástli tempom okolo 3 %, čo je v súlade s ich niekoľkoročným trendom. Splatnosti od 1 do 5 rokov zaznamenávali naďalej pokles, hoci miernejší než v predchádzajúcom období. Vklady s viazanosťou nad 5 rokov, čiže takmer výlučne tie v stavebných sporiteľniach, rástli stabilne priemerným tempom okolo 8 %.

Graf 9 Vývoj podielu jednotlivých typov vkladov na vkladoch celkom

Zdroj: NBS.

Poznámky: Termínované, netermínované vklady a vklady s výpovednou lehotou sú vyjadrené v podiele k vkladom celkom. Časové rozlíšenie je vyjadrené v podiele k termínovaným vkladom.

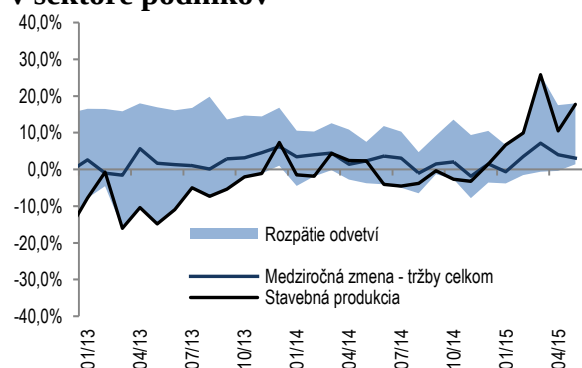
Pri voľbe banky pre termínovaný účet klienti aj v prvom polroku 2015 prirodzene preferovali tie, ktoré ponúkali vyššie úrokové sadzby. Priemerné hodnoty na nových termínovaných zmluvách predstavovali 1,28 %. Trhové podiely v objeme vkladov sa zásadne nezmenili, trojica najväčších bánk naďalej spravuje 55 % všetkých retailových vkladov.

Rast slovenskej ako aj európskej ekonomiky sa postupne premietol do zlepšovania situácie v podnikovom sektore

Pozitívny trend vo vývoji makroekonomických ukazovateľov EÚ ako aj Slovenska sa postupne prenášal aj do niektorých ukazovateľov z podnikového sektora. V priebehu prvého polroka 2015 tržby v priemere medziročne rástli na úrovni 3,5 %, čo je o 0,5 p. b. viac v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka. Pozitívom bol pomerne homogénny vývoj naprieč jednotlivými ekonomickými odvetviami, keď tržby medziročne rástli takmer vo všetkých odvetviach. Celkový rast tržieb bol ťahaný hlavne výrobou dopravných prostriedkov a výrazným

zlepšením v stavebníctve. Na druhej strane bol pomerne volatilný export, ktorého medziročný pokles v druhom štvrtroku pravdepodobne odzrkadľoval pretrvávajúcu neistotu plynúcu z makroekonomickej a geopolitickej situácie na globálnej úrovni. Ukazovatele ekonomického sentimentu a podnikateľskej dôvery za SR pokračovali v raste aj v roku 2015, avšak v pomalšom tempe. Dobrou správou pre budúci vývoj podnikového prostredia môže byť akcelerujúci rast podnikateľskej dôvery u hlavných obchodných partnerov SR.

Graf 10 Vývoj medziročnej zmeny tržieb v sektore podnikov

Zdroj: ŠÚ SR, NBS.

Náznaky uvoľňovania úverových štandardov a pokračovanie poklesu úrokových sadzieb

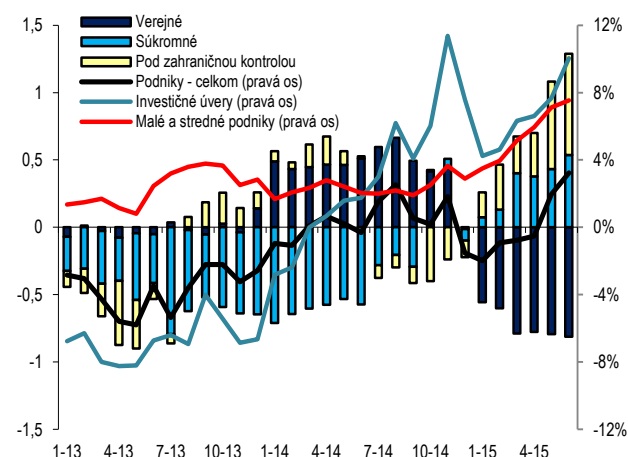
Výraznejšou zmenou na ponukovej strane trhu podnikových úverov boli náznaky uvoľňovania úverových štandardov, ktoré začalo koncom minulého roka. Faktormi vplývajúcimi na zmenu úverových štandardov boli rastúci konkurenčný tlak a optimistickejšie vnímanie situácie v tomto sektore.

Vývoj v úrokových sadzbách sa významne nemenil v priebehu prvého polroka 2015, keď sadzby na stave úverov ako aj nových úveroch naďalej medziročne klesali. Tento vývoj bol však v súlade s ostatnými krajinami EÚ, keďže úrokové sadzby klesali takmer vo všetkých krajinách EÚ. V medzinárodnom porovnaní úrovne úrokových sadzieb podnikových úverov je SR naďalej na úrovni priemeru EÚ hneď za krajinami z jadra EÚ.

Možno konštatovať oživenie úverovej aktivity v podnikovom sektore, hlavne v prípade podnikov v inom ako štátnom vlastníctve, podporené vývojom na dopytovej ako aj ponukovej strane trhu podnikových úverov

Banky v prvom polroku 2015 zaznamenali volatilný vývoj dopytu po podnikových úveroch – pokles v prvom štvrtroku a nárast v druhom (40 % bánk zaznamenalo nárast v dopyte). Navyše banky majú optimistické očakávania ohľadom budúceho vývoja na dopytovej strane trhu podnikových úverov, keď viac ako polovica z nich očakáva zvýšenie dopytu.

Graf 11 Príspevok k medziročnému rastu objemu úverov podľa vlastníctva podniku

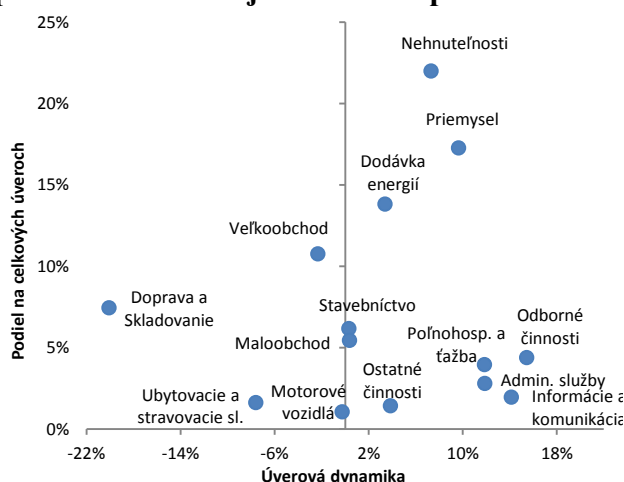
Zdroj: NBS.

Poznámka: Údaje na ľavej osi sú v miliardách EUR.

Objem úverov poskytnutých podnikom bol ovplyvnený dvoma rozdielnymi trendmi. Na jednej strane bol výrazný medziročný pokles úverov poskytnutých podnikom v štátnom vlastníctve, ktorých objem klesá po tom, ako začiatkom roka 2014 výrazne narástol. Na druhej strane je postupne akcelerujúci medziročný rast úverovej aktivity v prípade podnikov v súkromnom vlastníctve alebo pod zahraničnou kontrolou. Nárast objemu úverov týchto podnikov prevážil pokles objemu úverov štátnym podnikom, výsledkom čoho bol medziročný rast na úrovni mierne presahujúcej 3 %. Medziročný rast objemu úverov bez úverov štátnym podnikom prekročil hranicu 10 %.

Rast úverov podnikom v posledných mesiacoch pomerne výraznou mierou podporili investičné úvery, čo môže súvisieť práve so zlepšujúcou sa náladou v podnikovom sektore. Okrem investícií podniky využívali priaznivé podmienky financovania na reštrukturalizáciu starých dlhov a zvýšenie zásob alebo prevádzkového kapitálu.

Graf 12 Medziročná dynamika objemu úverov a podiel na celkových úveroch podľa ekonomickej klasifikácie podnikov

Zdroj: NBS.

Poznámky: Horizontálna os zobrazuje priemerný rast objemu úverov v jednotlivých ekonomických odvetviach za druhý štvrtrok 2015. Vertikálna os zobrazuje priemerný podiel jednotlivých ekonomických odvetví na celkových podnikových úveroch za druhý štvrtrok 2015.

K oživeniu rastu úverov došlo aj v prípade malých a stredných podnikov. Medziročná dynamika sa v roku 2015 viac ako zdvojnásobila v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka. Tento vývoj mohlo podnietiť hlavne zlepšenie situácie na ponukovej strane, ktoré sa pretavilo do pomerne výrazného poklesu úrokových sadzieb pre malé a stredné podniky ako aj rast zamestnanosti, a s tým spojený rast domácej spotreby, nakoľko väčšina týchto podnikov pôsobí na domácom trhu.

Z pohľadu jednotlivých bánk bola dynamika úverovej aktivity v roku 2015 pomerne rôznorodá. Všetkých päť najväčších bánk zaznamenalo medziročný rast objemu

podnikových úverov, zatiaľ čo podnikové portfóliá malých a stredne veľkých bánk vo väčšine prípadov medziročne poklesli. Výsledkom tohto bolo posilnenie trhovej pozície veľkých bánk, keď ich podiel na celkových úveroch vzrástol na 76 % k júnu 2015 zo 72 % v júni 2014.

Nárast úverovej aktivity bolo možné pozorovať v niektorých dôležitých ekonomických odvetviach. Zlepšujúca sa situácia na domácom trhu ako aj na trhoch hlavných obchodných partnerov SR mohla byť dôvodom rastúcej úverovej aktivity v priemysle, kde úvery dosiahli rast na úrovni 7 % v priemere za prvý polrok 2015. Priaznivá situácia na ponukovej strane trhu nehnuteľností sa premietla do zvýšeného dopytu po úveroch v oblasti nehnuteľností a čiastočne aj v stavebníctve.

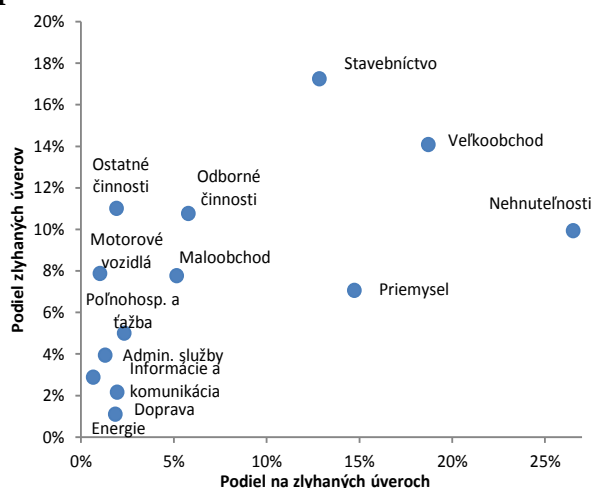
Kreditná kvalita podnikových úverov sa mierne zvýšila

Podiel zlyhaných úverov dosiahol 8,2 % a zaznamenal mierny pokles v priebehu roka 2015 potom, ako koncom predchádzajúceho roka výraznejšie vzrástol (na 8,6 %). Za klesajúcim trendom stojí hlavne zvýšenie úverovej aktivity. Zlepšenie situácie v podnikovom sektore je viditeľné aj na ročnej miere zlyhania podnikových úverov, ktorá pomerne výrazne klesala počas celého roka 2015 (Graf P28). Priemerné miery zlyhania za rok 2015 dosiahli 2,4 % (vážené počtom úverov) a 2 % (vážené objemom úverov). Výraznejší medziročný pokles dosiahla miera zlyhania vážená počtom úverov, čo má pravdepodobne za následok robustnejšie oživenie podnikového sektora a domácej ekonomiky, ktoré pozitívne vplývalo na kreditnú kvalitu úverov poskytnutých malým a stredným podnikom.

Počas roka 2015 sa kreditná kvalita jednotlivých ekonomických odvetví vo väčšine prípadov vyvíjala len s miernymi zmenami. Najvýraznejšie klesal podiel zlyhaných úverov v priemysle, a nie len z dôvodu rastu úverov poskytnutých tomuto odvetviu, ale výrazne poklesol aj objem zlyhaných úverov, pričom u žiadnej z bánk

nebol zaznamenaný výrazný odpis alebo odpredaj zlyhaných úverov. Rast stavebnej produkcie a rastúci optimizmus na ponukovej strane trhu nehnuteľností sa pozitívne premietli do stavebníctva a činností v oblasti nehnuteľností. Výraznejšie zvýšenie kreditnej kvality zaznamenali aj informácie a komunikácia. Najväčší nárast podielu zlyhaných úverov bol pozorovaný v odvetví dodávky energií, za ktorým stojí jednak výrazný pokles objemu úverov ako aj takmer zdvojnásobenie objemu zlyhaných úverov, avšak absolútna hodnota podielu zlyhaných úverov v týchto odvetviach je výrazne pod priemerom a nepresiahla 3 %.

Graf 13 Podiel zlyhaných úverov a zastúpenie na celkových zlyhaných úveroch podľa ekonomickej klasifikácie podnikov

Zdroj: NBS.

Poznámky: Na vertikálnej osi je zobrazený podiel zlyhaných úverov na úveroch celkom. Na horizontálnej osi je zobrazené zastúpenie jednotlivých odvetví na celkových zlyhaných podnikových úveroch bankového sektora. Zobrazené údaje sú priemerom za prvý polrok 2015.

V sektore komerčných nehnuteľností pokračuje pozitívny sentiment

Sektor komerčných nehnuteľností predstavuje vzhľadom na svoje zastúpenie na celkových úveroch ako aj celkových zlyhaných úveroch významný zdroj kreditného rizika. Z tohto pohľadu je pozitívom pokračujúce zlepšovanie sentimentu v tomto sektore.

Optimistický postoj developerov v kancelárskom segmente naznačuje plocha kancelárskych priestorov vo výstavbe, keď projekty s očakávaným dokončením v roku 2016 plochou nových kancelárskych priestorov presahujú aj najvyššie hodnoty z roku 2008. Takmer tretina z týchto priestorov je už predzmluvnená a bude obsadená po dokončení. Dopyt po kancelárskych priestoroch rástol aj v roku 2015, čo sa premietlo na poklese miery neobsadených priestorov na úroveň 11,78 %.

Rezidenčný segment pokračoval v trendoch z predchádzajúceho obdobia. Dopyt v tomto segmente naďalej rástol a počet predaných bytov opäť dosiahol maximá v sledovanej histórii od roku 2009. O rastúcom dopyte hovorí aj rýchlosť predaja bytov v nových projektoch, keď z bytov v projektoch, ktoré prišli na trh počas druhého štvrťroka 2015 bola v tom istom období predaná alebo rezervovaná viac ako polovica. Pokračoval aj fenomén predaja bytov „z papiera“, keď stále väčší podiel predaných bytov sa nachádza v ešte nedokončených projektoch. Dôvody tohto trendu môžu byť na strane nižšej ceny týchto bytov, nutnosti kúpy bytov v skorých štádiách realizácie projektov z dôvodu nedostatočnej ponuky dokončených bytov, ako aj väčšej miery flexibility z pohľadu zákazníkov pri tomto type predaja bytov. Počet voľných bytov sa mierne znížil v porovnaní so stavom na konci roka 2014, čo naznačuje, že prítok nových bytov na trh rastie pomalšie ako ich predaje, a teda ponuka mierne zaostáva za dopytom.

V prvom polroku 2015 pokračovali hlavné trendy v portfóliu cenných papierov

V medziročnom poklese pokračoval objem investícií do domácich štátnych dlhopisov, avšak už miernejším tempom v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Podiel portfólia domácich štátnych dlhopisov na celkových aktívach bankového sektora tak zostal pod úrovňou 16 %, ktorú dosiahol koncom roka 2014 (17,4 % ku koncu roka 2013). Pokleslo aj portfólio cenných papierov emitovaných nefinančnými spoločnosťami. Na druhej

strane v nezmenenom trende pokračoval vývoj objemu investícií do cenných papierov emitovaných domácimi bankami, ktorý rástol počas celého prvého polroka 2015.

Nárast objemu zahraničných dlhopisov v portfóliách domácich bánk

Objem investícií do cenných papierov emitovaných zahraničnými subjektmi na celom portfóliu dlhopisov vzrástol z 11,5 % na konci roka 2014 na takmer 15 % k júnu 2015. Za nárastom stáli hlavne investície do talianskych a poľských dlhopisov, pričom ich zastúpenie na celkovom objeme cenných papierov dosiahlo 5,9 % (nárast z 3,2 % v decembri 2014) v prípade talianskych dlhopisov a 2,8 % (nárast z 1,8 %) v prípade poľských dlhopisov. Vystavenie voči dlhopisom ostatných krajín nepresiahlo 1 % z celkových cenných papierov (CY – 1 %, GR – 0,5 %). Koncentrácia zahraničných dlhopisov je výraznejšia vo vybraných bankách.

Z pohľadu portfóliového členenia naďalej dominuje portfólio cenných papierov držaných do splatnosti (HTM) nasledované portfóliom na predaj (AFS), avšak pokračoval trend nárastu investícií do AFS (z takmer 39 % v decembri 2014 na 42 % k júnu 2015) portfólia na úkor HTM portfólia (pokles z 57 % na 53 %). Za týmto trendom môže byť pozitívny vývoj trhových výnosov, a s tým spojený rast reálnej hodnoty dlhopisov v portfóliu na predaj, ktorý sa premietne do nárastu vlastných zdrojov.

Pri emisii cenných papierov domácimi bankami výrazne dominovali hypotekárne záložné listy

V prvom polroku 2015 banky emitovali hlavne hypotekárne záložné listy (HZL), ktoré tvorili viac ako 97 % celkových emisií a ich celková nominálna hodnota predstavovala 640 mil. EUR. Všetky emitované HZL mali fixnú kupónovú sadzbu, ktorá sa vyvíjala v súlade s výnosmi slovenských štátnych dlhopisov, čo dokazuje

pomerne stabilný priemerný spread medzi kupónovou sadzbou a výnosmi štátnych dlhopisov. V prostredí historicky nízkych úrokových sadzieb naďalej klesali priemerné výnosy emitovaných HZL, a to aj napriek tomu, že v druhom štvrtroku 2015 sa priemerná splatnosť týchto HZL nachádzala nad dlhodobým priemerom.

Vývoj medzibankových operácií bez výrazných zmien

Medzibankové operácie, či už na aktívnej alebo pasívnej strane, boli aj počas prvých šiestich mesiacov roka 2015 pomerne volatilné a slúžili predovšetkým na kompenzáciu pohybov ostatných volatilných položiek bilancií bánk (najmä vklady a úvery nefinančným spoločnostiam, verejnej správe a nerezidentom).

Implikované sadzby na domácom medzibankovom trhu zaznamenali nárast, a nevyvíjali sa tak v súlade s úrokovými sadzbami EURIBOR. Nárast úrokových sadzieb bol hlavne dôsledkom poklesu objemu prijatých zdrojov a koncentrácie zdrojov s vyššou úrokovou sadzbou v prípade vybraných bánk (väčšina týchto zdrojov bola prijatá od vlastnej bankovej skupiny).

Trhové riziká

V bankovom sektore sa počas prvého polroka 2015 mierne zvýšilo vystavenie voči úrokovému riziku. Hoci dĺžka portfólií bánk sa výraznejšie nezmenila, vzrástol podiel dlhopisov preceňovaných na reálnu hodnotu (zo 41,4 % na 45,5 % z celkového objemu portfólia dlhových cenných papierov), a to najmä cenných papierov v portfóliu na predaj. Tento vývoj bol zaznamenaný vo viacerých bankách a popri nákupe nových cenných papierov do tohto portfólia mohol na nich vplývať aj nárast cien na dlhopisovom trhu počas prvého štvrtroku 2015 v dôsledku spustenia programu rozšíreného nákupu aktív zo strany ECB. Zmeny reálnej hodnoty dlhopisov v portfóliu na predaj pritom ovplyvňujú

hodnotu vlastných zdrojov. Negatívny dopad prípadného nárastu úrokových sadzieb na ukazovateľ primeranosti vlastných zdrojov by tak mohol byť výraznejší.

Vystavenie bankového sektora voči akciovému a devízovému riziku zostalo na nízkej úrovni.

Riziko likvidity

Miera rizika likvidity sa na úrovni bankového sektora počas prvého polroka 2015 mierne zvýšila. Na likvidnú pozíciu bánk aj naďalej negatívne vplýval dynamický rast úverov na bývanie, ktorý zvyšoval svoj podiel na bilancii bankového sektora napríklad na úkor likvidných štátnych dlhopisov. Spolu s rastom krátkodobých vkladov sa to prejavilo na miernom poklese ukazovateľa krytia likvidity (Graf P47). Trend rastu krátkodobých záväzkov a dlhodobých aktív v sektore domácností prehlboval časový nesúlad aktív a pasív. Prehlbovanie nesúladu sa však v prvom polroku 2015 zastavilo, najmä vplyvom prirodzeného posunu častí portfólia štátnych dlhopisov medzi aktíva so splatnosťou do 1 roka. Napriek tomu, že zastavenie prehlbovania časového nesúladu bolo v tomto prípade iba technickou záležitosťou, pozitívom ostáva, že krátkodobé vklady domácností tradične patria medzi najstabilnejšie zdroje z pohľadu bánk. Z dlhodobého pohľadu je podstatné, že podiel úverov na vkladoch a emitovaných hypotekárnych záložných listoch počas prvého polroka nevzrástol, čím sa potvrdila sebestačnosť slovenského bankového sektora v likvidite (Graf P46). Napriek štrukturálnemu nedostatku likvidity a pretrvávajúcej veriteľskej pozícii bankového sektora voči vlastným skupinám bola ku koncu polroka väčšina dcérskych spoločností zahraničných bánk v pozícii čistého dlžníka voči vlastnej skupine.

Finančná pozícia bankového sektora

Ziskovosť vzrástla najmä vďaka rastu úverov a zníženiu bankového odvodu

Bankový sektor dosiahol za prvý polrok 2015 čistý zisk vo výške 353 mil. EUR. Stratu v prvom polroku nevykázala žiadna banka (iba niektoré pobočky zahraničných bánk). Ziskovosť slovenského bankového sektora je z hľadiska ukazovateľa rentability vlastného kapitálu (ROE) približne na dvojnásobnej úrovni ako je priemerná hodnota v EÚ.

V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa ziskovosť bankového sektora zvýšila, pričom na medziročnej báze ide o nárast o 18 %. Nárast ziskovosti zaznamenali takmer všetky banky. Hlavným faktorom tohto vývoja bol predovšetkým pokračujúci rast objemu úverov (najmä retailových) a zníženie bankového odvodu. Trend mierneho zlepšovania ziskovosti bánk možno zaznamenať aj v celoeurópskom meradle.

Prostredie nízkych úrokových sadzieb dlhodobo negatívne vplyva na výnosovosť bankových transakcií

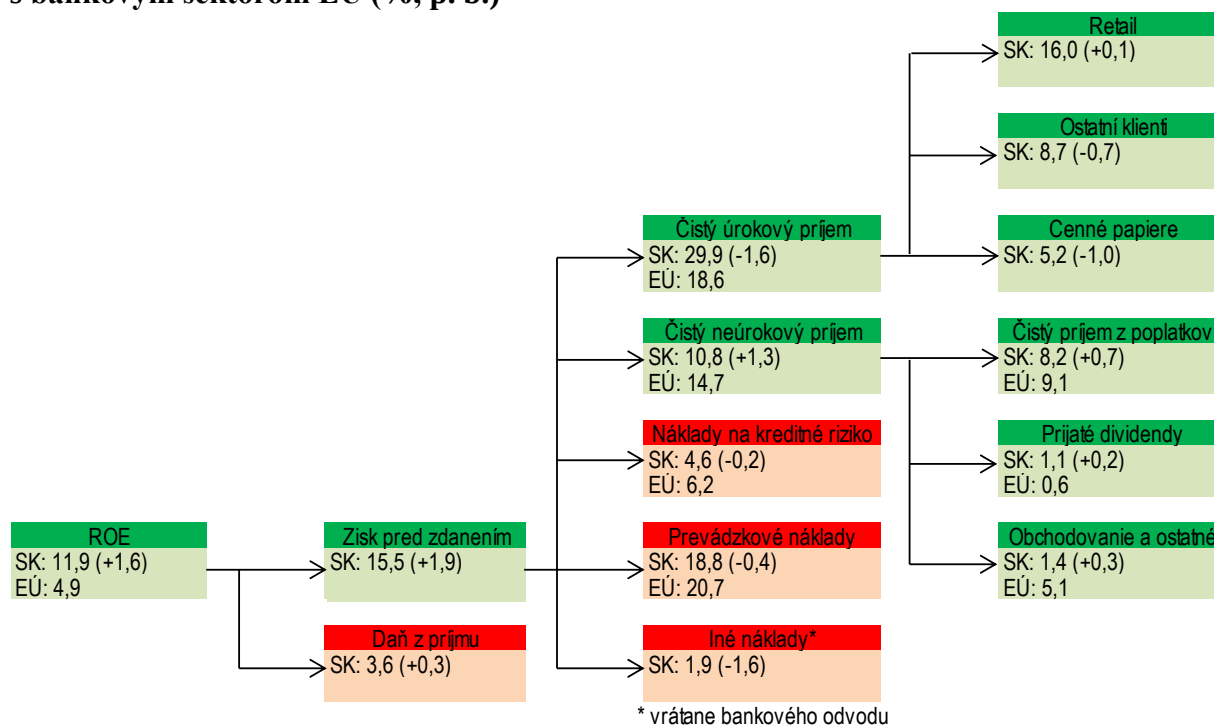
Pretrvávajúce obdobie nízkych úrokových sadzieb sa podpísalo na medziročnom poklese čistých úrokových príjmov, ktoré v minulosti patrili k najvýznamnejším faktorom prispievajúcim k rastu ziskovosti. Ako ukazuje Graf 15, počas prvého polroka 2015 pokračoval predovšetkým výrazný pokles úrokovej výnosovosti retailových úverov. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa zároveň zvýraznil aj pokles výnosovosti portfólia dlhopisov. Dôvodom je najmä postupná splatnosť dlhopisov nakúpených v minulosti s vyšším výnosom, ktoré sú však v súčasnom období nahrádzané dlhopismi s výnosom výrazne nižším. V dôsledku týchto zmien tak, na rozdiel od minulosti, silný rast retailových úverov nepostačoval na kompenzáciu poklesu čistej úrokovej marže bánk. Treba však poznamenať, že napriek týmto trendom zostáva čistý úrokový príjem

najvýznamnejším faktorom ziskovosti bánk a v porovnaní s EÚ dosahuje jeho podiel na vlastnom imaní bánk výrazne vyššie hodnoty.

Ako ukazuje Graf 14, banky zaznamenali nárast neúrokových príjmov, najmä príjmov z poplatkov, pričom išlo predovšetkým o dôsledok nárastu objemu úverov a vkladov klientov. Na druhej strane, miera výnosovosti poplatkov zostala v sektore retailu aj podnikov stabilná (Graf 14). Z pohľadu domácností to znamená, že celková miera ich nákladov na úroky a poplatky sa znížila. Navyše, napriek uvedenému zvýšeniu čistých príjmov z poplatkov zostáva ich úroveň pod priemernou úrovňou v EÚ.

V bankovom sektore EÚ je celkovo orientácia na neúrokové príjmy z hľadiska štruktúry ziskovosti v porovnaní s domácim bankovým sektorom výrazne vyššia. Nízke úrokové sadzby, a s tým súvisiaci postupný pokles čistých úrokových príjmov, bol jedným z dôvodov už dlhodobo väčšej orientácie bánk EÚ na neúrokové príjmy. Ide najmä o príjmy z obchodovania (vrátane precenenia cenných papierov), ktoré sú v porovnaní so slovenským bankovým sektorom výrazne vyššie (Graf 15). Tieto príjmy sú však v porovnaní s úrokovými príjmami výrazne volatilnejšie, a teda rizikovejšie. Štruktúru ziskovosti domáceho bankového sektora možno teda v porovnaní so zahraničím vnímať ako zdravšiu.

Graf 14 Štruktúra ziskovosti slovenského bankového sektora, jej zmeny a porovnanie s bankovým sektorom EÚ (% , p. b.)

Zdroj: NBS, ECB.

Údaje o ziskovosti v jednotlivých kategóriách sú uvedené v percentách z vlastného imania.

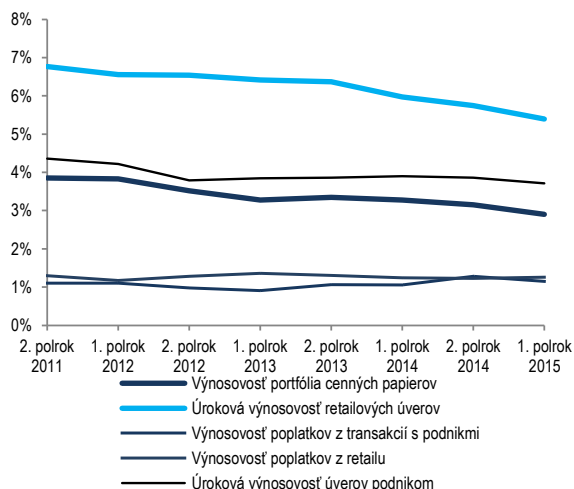
Údaje v zelených poliach predstavujú kladný príspevok k ziskovosti, údaje v červených poliach predstavujú záporný príspevok.

Údaje pre Slovensko sú k 30. júnu 2015 a nezahŕňajú pobočky zahraničných bánk. V zátvorke je uvedená medziročná zmena v p. b. Údaje pre EÚ (pokiaľ boli k dispozícii) sú k 30. júnu 2014.

Všetky údaje sú anualizované (vynásobením dvoma).

V definícii jednotlivých kategórií ziskovosti pre Slovensko a EÚ môžu existovať malé rozdiely.

Graf 15 Vývoj úrokovej výnosovosti a výnosovosti z poplatkov z operácií s retailom, podnikmi a cennými papiermi

Zdroj: NBS.

Všetky údaje sú anualizované (vynásobením dvoma). Úroková výnosovosť je vypočítaná ako podiel úrokových príjmov a priemerného objemu cenných papierov, resp. úverov v danej kategórii.

Výnosovosť poplatkov je vypočítaná ako podiel čistých príjmov z poplatkov k priemernému súčtu objemu úverov a vkladov v danom segmente.

Náklady na kreditné riziko sa mierne znížili

Jedným z pozitívnych faktorov ovplyvňujúcich vývoj ziskovosti počas prvého polroku 2015 bol aj mierny pokles nákladov na kreditné riziko. Tento vývoj je v súlade s celkovým vývojom v EÚ, kde bol tiež zaznamenaný pozitívny vplyv čiastočného zníženia kreditného rizika. Zníženie nákladov na kreditné riziko v domácom bankovom sektore bol spojený najmä s nižším prírastkom zlyhaných úverov, a to najmä v sektore podnikov. Miera pokrytia zlyhaných úverov opravnými položkami sa počas prvého polroku 2015 dokonca mierne zvýšila.

Ako už bolo uvedené vyššie, jedným z hlavných dôvodov medziročného nárastu ziskovosti domáceho bankového sektora bolo najmä zníženie nákladov na bankový odvod. Výška sadzby osobitného odvodu finančných inštitúcií od prvého štvrtťoka 2015 klesla na 0,2 % z pôvodných 0,4 % v dôsledku dosiahnutia hranice 500 mil. EUR naakumulovaných prostriedkov na osobitnom účte štátnych finančných aktív.

Kapitálová primeranosť zostala na stabilnej úrovni

Bankový sektor vykazuje pomerne vysokú mieru kapitálovej primeranosti, čo posilňuje jeho odolnosť voči prípadným rizikám. Hodnota ukazovateľa primeranosti vlastných zdrojov zostala počas druhého polroka na nezmenenej úrovni 17,5 %, primeranosť vlastného kapitálu Tier 1 bola na úrovni 16,2 %. Všetky banky splňali regulačnú požiadavku vrátane požiadavky na vankúš na zachovanie kapitálu. Na stabilnej úrovni (8,2 %) zostala aj hodnota ukazovateľa finančnej páky. Z hľadiska finančnej stability domáceho bankového sektora je pozitívne, že táto úroveň výrazne prevyšuje priemernú hodnotu tohto ukazovateľa v EÚ.

Kvôli rastu úverovej aktivity bankového sektora sa pritom zvýšila požiadavka na vlastné zdroje – pre retailové expozície o 3,4 % a pre expozície voči podnikom o 5,5 %. Zároveň sa však zvýšil aj objem vlastných zdrojov, ktorý tento nárast požiadavky na vlastné zdroje kompenzoval. Hlavným faktorom nárastu vlastných zdrojov boli však najmä metodické zmeny vo forme zrušenia niektorých odpočítateľných položiek od vlastných zdrojov v dôsledku implementácie nariadenia CRR. Banky zároveň navýšili vlastné zdroje aj vo forme ponechania si 9 % zisku dosiahnutého v roku 2014.

Sektor poisťovní²

Ziskovosť poisťovní opäť stúpla

Zisk poisťovní v prvom polroku 2015 vzrástol medziročne o 18 % na 71 mil. EUR. Po viacerých rokoch keď medziročný zisk klesal, sa tak situácia opäť zmenila k rastu.

K tomuto vývoju najvýraznejšie prispel nárast technického výsledku v životnom poistení. Hlavným dôvodom bol pokles rastu technickej rezervy na investičné životné poistenie o 15 mil. EUR, ktoré však bolo do veľkej miery spôsobené poklesom investičného výnosu o 12,6 mil. EUR. Technický výsledok v životnom poistení očistený o výnosy v investičnom životnom poistení vzrástol o 19 mil. EUR. Za týmto zlepšením je najmä rast poisťného a pokles technických nákladov. Naopak, pomerne silný medziročný rast (10 %) zaznamenali prevádzkové náklady, najmä provízie. Pozitívom bol aj rast finančného výsledku z investícií, kde riziko znáša poisťovňa, o 4,5 %.

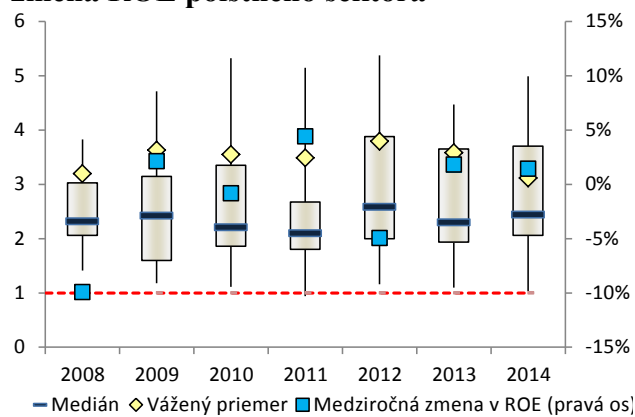
Naopak, technický výsledok v neživotnom poistení klesol o 10 mil. EUR najmä v dôsledku rastu technických aj prevádzkových nákladov.

Výnosnosť aktív kryjúcich technické rezervy v životnom poistení poklesla o ďalších 0,35 p. b. Výnosovosť štátnych dlhopisov mierne vzrástla na 4,2 % p. a., no výnosnosť bankových a podnikových dlhopisov klesla o 1,1 p. b. na 3,3 %. Mierne klesla aj výnosnosť HZL a termínovaných vkladov. Naopak, výnosnosť akcií a podielových listov

vzrástla na 1,4 % p. a., čo udržalo celkovú výnosnosť na úrovni 3,35 % p. a.

Solventnosť poisťného sektora mierne klesla

Graf 16 Podiel skutočnej a požadovanej miery solventnosti jednotlivých poisťovní a zmena ROE poisťného sektora

Zdroj: NBS.

Pomer skutočnej a požadovanej miery solventnosti mierne klesol o 0,25 p. b. na hodnotu 3,1. U väčšiny poisťovní došlo k nárastu tohto podielu, kým k poklesu iba u 4 poisťovní. K poklesu solventnosti prispelo najmä vyplatenie časti nerozdeleného zisku a zisku za rok 2014. Naopak, solventnosť zvyšovali kladné oceňovacie rozdiely z precenenia finančných nástrojov v portfóliu na predaj.

Životné poistenie opäť rastie

Po poklese v roku 2014 dosiahlo poisťné v životnom poistení v prvom polroku 2015 opätovný rast vo výške 3,8 % medziročne, najmä vďaka klasickému životnému poisteniu a pripoisteniu.

V klasickom životnom poistení došlo k rastu technického poisťného o 4,4 % medziročne, napriek malému poklesu novej produkcie. Nepatrne rástol aj počet poisťných zmlúv. Poisťné plnenia mierne rástli, ale ich počet poklesol. Klesol aj počet a frekvencia odkupov.

Po raste v roku 2014 technické poisťné v investičnom životnom poistení kleslo v prvom polroku 2015 o 0,7 %, napriek výraznému rastu novej produkcie o 30 %.

² K 1. aprílu 2015 zmenila tretia najväčšia životná poisťovňa, spoločnosť MetLife Amslico poisťovňa, a.s. (ďalej „Amslico“), svoju právnu formu na pobočku zahraničnej poisťovne. Pobočky poisťovní vykazujú NBS iba veľmi obmedzenú množinu údajov raz ročne, a to do troch mesiacov po skončení účtovného obdobia. Z tohto dôvodu agregáty za poisťný sektor k 30. júnu 2015 nezahŕňajú hodnoty za Amslico, čo výrazne ovplyvňuje medziročný vývoj. V ďalšej časti analýzy poisťného sektora sú všetky údaje očistené o vplyv Amslico poisťovne.

Počet poisťných zmlúv klesol o 4,5 %, ale počet poisťných plnení ako aj odkupov klesol o viac ako 10 %. Poisťné plnenia poklesli o 8 %, najmä náklady na dožitie a odkupy. Technická rezerva na investičné životné poistenie narástla takmer o 11 %. Frekvencia odkupov ani priemerná výška poisťného plnenia sa nemenili. Výraznú časť poisťného v investičnom životnom poistení, až dve tretiny, predstavuje jednorazovo platené poisťné. Toto odvetvie zodpovedá asi tretine technického poisťného v životnom poistení.

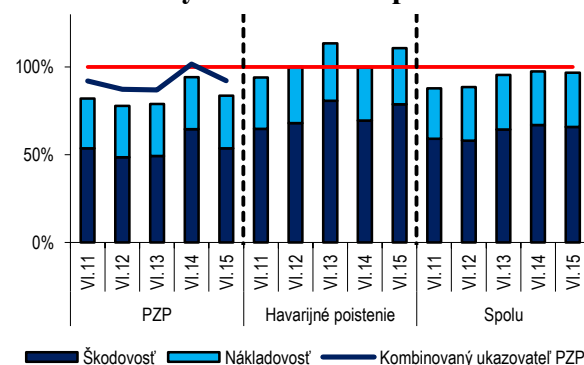
Pripoistenie pokračovalo aj v prvom polroku 2015 v silnom raste, keď medziročne vzrástlo o 10,6 %. Naďalej rástlo ročné poisťné, nová produkcia ako aj počet zmlúv. Na druhej strane rástli aj náklady na poisťné plnenia. Najmenšie odvetvie, dôchodkové poistenie, vykázalo prvýkrát od roku 2007 rast poisťného, čo je odôvodniteľné tým, že dôchodkový systém prešiel v sledovanom polroku do výplatnej fázy. Zaistenie v životnom poistení zostáva na slovenskom poisťnom trhu aj naďalej nevýznamné.

Neživotné poistenie pokračuje v raste

Technické poisťné v neživotnom poistení pokračuje aj v prvom polroku 2015 v raste, keď medziročne vzrástlo o 2,5 % na 517 mil. EUR. Hlavným príspevkom bol rast aktívneho zaistenia, ako aj rast asistenčného poistenia a poistenia úveru, kaucie a rôznych finančných strát, ktoré všetky rástli o viac ako 30 % medziročne. Významným príspevkom bol aj mierny rast poisťného v havarijnom poistení a iba mierny pokles poisťného v povinnom zmluvnom poistení (ďalej PZP). Naopak, poistenie majetku mierne klesalo.

Celkovo poisťné v poistení áut kleslo iba nepatrne o 0,1 % medziročne. Priemerné poisťné taktiež kleslo, v PZP o približne 3 EUR, a to na 108 EUR v PZP a 368 EUR v havarijnom poistení. V PZP bolo dokonca priemerné poisťné na nové zmluvy vyššie (112 EUR), naopak, v havarijnom poistení výrazne kleslo na 298 EUR. Počet poisťných zmlúv v poistení áut rástol a rástla aj nová produkcia, najmä v havarijnom poistení, kde vzrástla o 17 %.

Graf 17 Škodovosť, nákladovosť a kombinovaný ukazovateľ v poistení áut

Zdroj: NBS.

Poznámka: Kombinovaný ukazovateľ PZP je vypočítaný obdobne ako kombinovaný ukazovateľ s tým, že príspevok a zmena rezervy voči SKP zvyšuje technické náklady na poisťné plnenia a odvod MV SR znižuje zaslúžené poisťné. PZP – povinné zmluvné poistenie.

V PZP klesla škodovosť o 11 p. b. na 53,7 %, v dôsledku čoho klesol aj kombinovaný ukazovateľ na 83,6 %. Ak do výpočtu zaradíme aj odvod časti poisťného na osobitný účet Ministerstva vnútra SR, príspevok SKP a zmenu technickej rezervy na krytie záväzku voči SKP, tak kombinovaný ukazovateľ poklesol na 92,1 % v porovnaní so stavom k júnu 2014, kedy dosiahol 101,6 %.

Naopak, v havarijnom poistení vzrástla škodovosť o 9 p. b. a kombinovaný ukazovateľ vzrástol na 110 %. Nad úroveň 100 % sa drží kombinovaný ukazovateľ v havarijnom poistení už od roku 2012.

Celkovo však kombinovaný ukazovateľ v poistení áut mierne klesol na 96,8 %. Po započítaní dodatočných faktorov v PZP, popísaných vyššie, by tento kombinovaný ukazovateľ dosiahol až 101,6 %.

V poistení majetku kombinovaný ukazovateľ vzrástol na 79 % v dôsledku rastu škodovosti aj nákladovosti. Kombinovaný ukazovateľ rástol aj vo väčšine ostatných odvetví, najmä v dôsledku rastu škodovosti, v žiadnom odvetví však nepresiahol 100 %. Celkový kombinovaný ukazovateľ v neživotnom poistení vzrástol o 3 p. b. na 87,8 %.

Celková škodovosť v neživotnom poistení vzrástla o 2,5 p. b. na 54,1 % a kombinovaný

ukazovateľ na 87,8 %. Nákladovosť sa výrazne nemenila. Pomer zaistenia v neživotnom poistení sa v podstate nemenil a ostáva tesne pod hranicou 32 %.

Technické rezervy a ich umiestnenie

Technické rezervy v prvom polroku 2015 vzrástli na 4,7 mld. EUR, pričom rástli najmä rezervy v životnom poistení. Rástli všetky druhy rezerv, okrem rezervy na krytie záväzkov voči SKP, ktoré klesli o 29 %. V životnom poistení rástla rezerva na klasické životné poistenie ako aj rezerva na investičné životné poistenie.

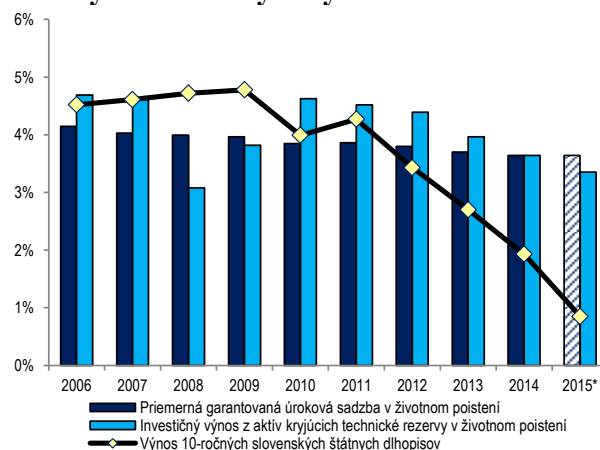
Výrazný rast zaznamenala najmä deficitná rezerva dotvorená na základe testu dostatočnosti rezerv. Medziročne vzrástla o takmer 27 % (28 mil. EUR). Významný je však vývoj na konci roka 2014, keď sa deficitná rezerva znížila zo 105 mil. EUR k polroku 2014 na 15 mil. EUR, a naopak, k polroku 2015 opäť vzrástla na 133 mil. EUR.

Pokračuje trend rastu objemu finančných prostriedkov investovaných do akcií a podielových listov. Tento objem medziročne vzrástol o 80 % a podiel akcií a podielových listov na aktívach kryjúcich technické rezervy (okrem aktív kryjúcich rezervu na investičné životné poistenie) vzrástol na 3,9 %.

Riziká v poistnom sektore

Dlhodobý najvýznamnejším rizikom poistného sektora je pretrvávajúce prostredia nízkych úrokových sadzieb. V prvom polroku 2015 došlo k ďalšiemu poklesu úrokových sadzieb na finančných trhoch. Zníženie technickej úrokovej sadzby od januára 2014 ovplyvnilo len nové kontrakty, ale poistný sektor musí zabezpečiť krytie výnosov aj v tých, ktoré boli uzavreté s vyššími garantovanými sadzbami v minulosti. Priemerný investičný výnos z aktív kryjúcich technické rezervy klesá postupne od roku 2010 a v roku 2015 je nižší, ako priemerná garantovaná sadzba v zmluvách životného poistenia.

Graf 18 Porovnanie garantovanej úrokovej sadzby so skutočným výnosom

Zdroj: NBS, Bloomberg.

Poznámka: *Údaje o priemernej garantovanej sadzbe nie sú za rok 2015 dostupné, ako odhad je použitá hodnota z roku 2014.

V tomto prostredí nízkych sadzieb zostáva naďalej aktuálnym aj reinvestičné riziko. V najbližších troch rokoch maturuje približne 6 % portfólia ročne. Do 4 rokov maturuje celkovo tretina portfólia. Celkovo nové emisie vydané za posledné dva roky tvoria približne 14 % dlhopisového portfólia poisťovní.

Kreditné riziko ostáva bez významnejších zmien. Asi polovicu investícií tvorili štátne dlhopisy (z nich 80 % slovenské štátne dlhopisy), takmer 19 % dlhopisy domácich bánk a 10 % dlhopisy zahraničných bánk. Podnikové dlhopisy reprezentovali 8 % investícií.

Od konca roka 2013 došlo k výraznému rastu objemu aj podielu investícií do akcií a podielových fondov. Nárast bol spôsobený tak nárastom hodnoty týchto investícií, ako aj nakupovaním ďalších. Je možné, že poisťovne takýmto spôsobom reagujú na pretrvávajúce obdobie nízkych úrokových sadzieb. Tieto nástroje poskytujú vyšší výnos, ale zároveň sa prehlbuje aj riziko straty pri nepriaznivom vývoji na trhu.

Dôchodkové sporenie

Starobné dôchodkové sporenie

Pokles počtu sporiteľov aj spravovaného majetku v súvislosti s otvorením systému

Významnou udalosťou v sektore starobného dôchodkového sporenia počas prvej polovice roka 2015 bolo v poradí štvrté otvorenie tohto systému. V období od 15. marca do 15. júna 2015 sa mohli existujúci sporitelia rozhodnúť pre odchod z druhého piliera dôchodkového sporenia, a naopak každá dôchodkovo poistená osoba mala príležitosť do neho vstúpiť. Podľa údajov z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR využilo možnosť vstupu 23 645 osôb a 159 387 osôb svoje sporenie v druhom pilieri ukončilo. Práve pohyby v rámci otvorenia systému prispeli najväčšou mierou k celkovej zápornej zmene počtu sporiteľov počas prvého polroka 2015 o viac ako 148 tisíc. Ku dňu 30.6.2015 zostalo v druhom pilieri dôchodkového sporenia evidovaných 1 316 720 sporiteľov.

Väčšina sporiteľov, ktorí vystúpili zo systému starobného dôchodkového sporenia, mala svoj osobný dôchodkový účet vedený v niektorom z dlhopisových garantovaných dôchodkových fondov. Okrem toho bol úbytok počtu sporiteľov v dlhopisových dôchodkových fondoch umocnený aj prestupmi sporiteľov do akciových a najmä indexových dôchodkových fondov, čo je jav, ktorý pretrváva už dlhšie obdobie.

Druhý štvrt'rok 2015 priniesol v súvislosti s odlevom prostriedkov prislúchajúcich odchádzajúcim sporiteľom prerušenie rovnomerného rastového trendu objemu spravovaného majetku v sektore. Celková suma príspevkov, ktorá mala byť prenesená z dôchodkových fondov do Sociálnej poisťovne, predstavovala 579 mil. EUR. Aj keď nové priebežné príspevky a zhodnotenie aktív pôsobili čiastočne kompenzujúco, výsledkom je, že čistá hodnota majetku (NAV) v druhom pilieri dôchodkového sporenia sa počas prvého polroka 2015 znížila o 311 mil. EUR a k 30.6.2015 dosiahla úroveň 6 091 mil. EUR. V relatívnom vyjadrení išlo

o pokles v rozsahu necelých 5 %. Uvedený pokles bol koncentrovaný v dlhopisových dôchodkových fondoch, ale napriek tomu sa ich dominantný sektorový podiel znížil iba mierne na 86 %. Na druhej strane, objem NAV indexových dôchodkových fondov sa v priebehu prvých šiestich mesiacov roka 2015 zdvojnásobil, aj keď stále z relatívne nízkej bázy. Zmiešané a akciové dôchodkové fondy zaznamenali mierny rast objemu majetku. Úbytok NAV sa dotkol všetkých dôchodkových správcovských spoločností a hoci nebol medzi nimi rozdelený úplne rovnomerne, neviedlo to k žiadnemu významnejšiemu prerozdeleniu trhových podielov v sektore.

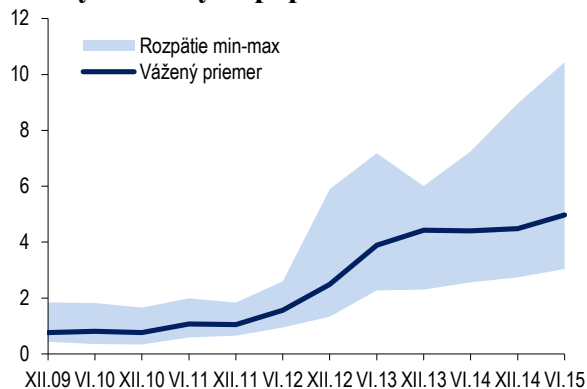
Zmeny niektorých parametrov portfólia poukazujú na určité zvýšenie rizikovosti

V alokácii majetku dôchodkových fondov podľa typov aktív nastali dve zmeny významnejšieho charakteru. V dlhopisových dôchodkových fondoch sa v priemere z 18,3 % na 14,6 % NAV znížilo zastúpenie vkladov v bankách a zodpovedajúco k tomu sa posilnila dlhopisová zložka. Takýto vývoj dobre zapadá do dlhodobého trendu klesajúceho podielu bankových depozít v štruktúre portfólia týchto fondov, ktorý s určitými prestávkami pretrváva už od roku 2012. Možným vysvetlením poklesu vkladov v prvom polroku 2015 je aj to, že dôchodkové správcovské spoločnosti za účelom prevodu prostriedkov do Sociálnej poisťovne likvidovali najmä zostatky na vkladoch v bankách, čo mohlo spôsobiť dočasný dodatočný pokles ich podielu.

Druhou podstatnou zmenou v distribúcii aktív bol nárast priemerného podielu investícií do nástrojov akciového charakteru z 53 % na 62 % NAV v akciových dôchodkových fondoch. Čiastočne možno túto zmenu vysvetliť pomocou nárastu ocenenia tejto zložky portfólia v súvislosti s rastúcimi akciovými trhmi najmä v Európe. Popri tom však zrejme išlo aj o cieľené predĺženie už viac ako dva roky prebiehajúceho procesu profilovania sa týchto fondov. Podobne ako v minulosti, bolo zvyšovanie vystavenia voči

akciovým trhom realizované najmä nákupom podielových listov a ETF nástrojov akciového zamerania.

Graf 19 Vývoj zostatkovej splatnosti dlhových cenných papierov

Zdroj: NBS.

Údaje sú v rokoch.

V časti portfólia pozostávajúceho z úrokových nástrojov ako sú vklady a dlhové cenné papiere bolo možné v sledovanom období pozorovať určité zmeny, ktoré pravdepodobne pramenili zo snahy zlepšiť, resp. prinajmenšom zachovať, výnosnosť týchto aktív za súčasných podmienok nízkych úrokových sadzieb na finančných trhoch. V tejto súvislosti však zároveň došlo k miernemu zvýšeniu rizík v dôchodkových fondoch. Jedným z takýchto javov bolo zvýšenie priemernej váženej durácie portfólia dlhových cenných papierov z 3,4 na 4,0 roka. Tento nárast je odrazom predlžovania priemernej splatnosti dlhopisov v majetku dôchodkových fondov, ku ktorému dochádzalo počas prvého štvrtroka 2015. Negatívny dopad na precenenie dlhopisov nachádzajúcich sa v majetku dôchodkových fondov by tak bol v prípade rastúcich úrokových sadzieb výraznejší. Išlo o pomerne plošný trend, keďže durácia a zostatková splatnosť sa zvýšili vo väčšine dôchodkových fondov.

Motív výkonnosti bol zrejme prítomný aj pri zvyšovaní podielu úrokovovo citlivých aktív denominovaných v zahraničných menách v skladbe majetku viacerých dôchodkových fondov. Vzhľadom na súčasnú situáciu na trhoch ponúkajú cudzomenové aktíva vyššie úrokové výnosy ako obdobné eurové

investície, avšak to za cenu vystavenia fondov voči menovému riziku. Uvedený vývoj sa čiastočne prekrýva so zmenou nastavenia portfólia úrokových nástrojov z pohľadu geografického rozdelenia protistrán. V prvom polroku totiž pokračoval trend znižovania podielu slovenských aktív v majetku dôchodkových fondov. Namiesto nich prostriedky smerovali vo zvýšenej miere do zahraničných aktív, a to najmä amerických, poľských, chorvátskych, či írskych.

Mierny posun bol zaznamenaný aj v štruktúre dlhopisov podľa sektora emitenta. O tri percentuálne body, na 42 % k 30.6.2015, sa znížilo zastúpenie štátnych dlhopisov. Naproti tomu sa zvýšila váha dlhových cenných papierov, kde je emitentom finančná inštitúcia.

V medziročnej výkonnosti dôchodkových fondov ku koncu prvého polroka 2015 existovali pomerne výrazné rozdiely. Tie boli dané najmä rozdielnym stupňom vystavenia fondov voči akciovým trhom. Najlepšie priemerné nominálne zhodnotenie majetku vo výške 17,3 % priniesli indexové dôchodkové fondy, ktoré sú prakticky tvorené iba akciovými investíciami. Na opačnej strane spektra boli dlhopisové dôchodkové fondy, ktorých priemerný výnos k 30.6.2015 dosiahol úroveň 0,9 %. Akciové a zmiešané dôchodkové fondy zaznamenali výkonnosť 9,9 %, resp. 7,2 %.

Súhrnný zisk dôchodkových správcovských spoločností za prvý polrok 2015 bol pri hodnote 12,8 mil. EUR medziročne vyšší o 11 %. Ziskovosť v sektore tak nadviazala na dlhodobý rastový trend, avšak jeho tempo bolo v porovnaní s predošlým rokom výrazne nižšie. Zlepšený hospodársky výsledok vyplýval najmä z výnosov z odplát a provízií, ktoré boli medziročne vyššie o 15 %. Rástli výnosy za všetky druhy odplát, ale v absolútnom vyjadrení bola najväčšia zmena zaznamenaná pri odplate za zhodnotenie majetku v dôchodkovom fonde, ktorá sa v poslednom období stala pilierom ziskovosti v sektore. Nižšie tempo rastu agregátneho zisku ide okrem iného na vrub výrazného zvýšenia nákladov na odplaty o provízie.

Kladný hospodársky výsledok zaznamenali všetky dôchodkové správcovské spoločnosti a päť z nich aj jeho medziročné zvýšenie.

Doplňkové dôchodkové sporenie

Mierny nárast počtu účastníkov aj čistej hodnoty aktív v sektore

Na konci júna 2015 bolo v treťom pilieri dôchodkového sporenia evidovaných 690 509 účastníkov³, čo bolo o zhruba 8 tisíc viac ako k poslednému dňu roka 2014. Prírastok sporiteľov bol koncentrovaný najmä do rastovo orientovaných doplnkových dôchodkových fondov.

Kumulácia aktív v sektore pokračovala aj v prvom polroku 2015, a to tempom okolo dvoch percent. Po tom, čo v doplnkových dôchodkových fondoch pribudli prostriedky v objeme 32 mil. EUR, sa čistá hodnota aktív (NAV) k 30.6.2015 dostala presne na úroveň 1,5 mld. EUR. Dynamický rast NAV v prvom štvrtroku vystriedal v nasledujúcich troch mesiacoch jej čiastočný pokles. Tento nerovnomerný vývoj bol prevažne determinovaný premenlivou výkonnosťou dlhopisovej a najmä akciovej zložky, keďže výrazné posilňovanie finančných trhov zo začiatku roka následne vystriedala ich korekcia. Kumulatívny príspevok výkonnosti aktív za prvú polovicu roka 2015 bol mierne záporný. Celkový rast NAV bol ťahaný doplnkovými dôchodkovými fondmi s konzervatívnou alebo rastovou investičnou stratégiou, kde sa čistá hodnota aktív zvýšila až o 10 %. Vo výplatných doplnkových dôchodkových fondoch bol zaznamenaný mierny úbytok NAV, čo nadviazalo na vývoj z druhého polroka 2014.

Skladba portfólií doplnkových dôchodkových fondov bola v sledovanom období stabilná. Jediná zmena, ktorá mala plošnejší charakter, bol mierny pokles podielu prostriedkov umiestnených na vkladoch v bankách vo

väčšine príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch. Najvýraznejšie sa to prejavilo vo fondoch rastového charakteru, kde sa tento odlev z depozít na druhej strane premietol v podobe zvýšenia investícií do akciových nástrojov.

V priebehu prvého polroka 2015 sa v doplnkovom dôchodkovom sporení ďalej prehĺbil trend smerovania investícií do podielových listov, alebo ETF nástrojov. Podiel hodnoty akciových titulov individuálnych firiem voči celkovej expozícii doplnkových dôchodkových fondov voči akciovým trhom sa ešte viac marginalizoval. V dlhovej zložke portfólia je zastúpenie indexových nástrojov sledujúcich výkonnosť vybraných trhov stále pomerne zriedkavé, ale aj tu ich využívanie postupne narastá.

V doplnkových dôchodkových fondoch sa zvýšilo vystavenie voči úrokovému aj devízovému riziku

Prostredie nízkych úrokových mier vytváralo aj v treťom pilieri dôchodkového sporenia tlak na zvýšené zameriavanie sa investícií na dlhý koniec výnosovej krivky. Dôchodkové správcovské spoločnosti tak upravili priemernú zostatkovú splatnosť portfólia dlhových cenných papierov smerom nahor. Tým sa však nezanedbateľne z 3,5 roka na 4,8 roka zvýšila aj priemerná dĺžka vo fondoch, a tým aj miera úrokového rizika. V rôznom rozsahu bol tento vývoj prítomný vo väčšine individuálnych doplnkových dôchodkových fondov.

Vo vyvážených doplnkových dôchodkových fondoch sa v priebehu prvých šiestich mesiacov roka 2015 prehĺbilo vystavenie voči riziku zmien výmenných kurzov. Podiel aktív (bez derivátov) denominovaných v zahraničných menách sa v tejto skupine fondov zvýšil o 5 p. b. až na jednu štvrtinu ich NAV. Jednalo sa takmer výlučne o pozície v americkom dolári. Ešte väčšiu váhu dosahovali devízové aktíva (36 % NAV) v rastových doplnkových dôchodkových fondoch, avšak v tomto prípade v sledovanom období zmena nenastala.

³ Zdroj: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Počet účastníkov s nenulovou zmluvou.

Prvý polrok 2015 priniesol so sebou aj výrazné zníženie podielu slovenských aktív na celkovej NAV sektora o takmer 10 p. b, takže na jeho konci bolo do domácej ekonomiky umiestnených 44 % prostriedkov doplnkových dôchodkových fondov. Ku klesajúcemu objemu slovenských štátnych dlhopisov, ktorý bol charakteristický už aj pre rok 2014, sa v aktuálnom sledovanom období pridal aj pokles objemu vkladov v slovenských bankách. Tieto aktíva boli substituované najmä finančnými nástrojmi, ktorých emitent má sídlo v Nemecku, Írsku, alebo USA.

Priemerná nominálna výkonnosť vyvážených a konzervatívnych príspevkových doplnkových dôchodkových fondov a výplatných doplnkových dôchodkových fondov dosiahla počas 12 mesiacov predchádzajúcich poslednému dňu júna 2015 takmer rovnaké hodnoty ležiace v intervale medzi 0,5 % až 0,6 %. O niečo vyššie zhodnotenie na úrovni 1,5 % vykázali rastové doplnkové dôchodkové fondy.

Celkový zisk doplnkových dôchodkových spoločností vytvorený za prvý polrok 2015 bol pri hodnote 5,66 mil. EUR viac ako dvojnásobný oproti rovnakému obdobiu roka 2014. Vrátil sa tak na hodnotu porovnateľnú s rokom 2013. V rámci bežnej činnosti sa pod zlepšenú ziskovosť podpísali výnosy z odplát za zhodnotenie majetku v doplnkovom dôchodkovom fonde, ktoré vzrástli o 108 %. Agregátny hospodársky výsledok však výrazne ovplyvnili aj zisky z operácií s cennými papiermi a derivátmi v jednej z doplnkových dôchodkových spoločností.

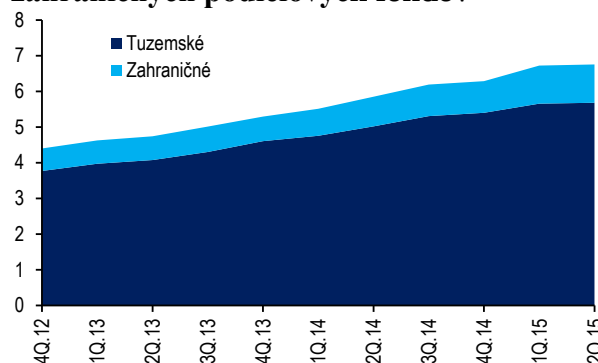
Kolektívne investovanie

Výrazný nárast NAV v sektore nadviazal na predošlé roky

Sektor kolektívneho investovania na Slovensku pokračoval v prvej polovici roka 2015 v dynamickom rastovom trende, ktorého začiatok sa datuje ešte do roku 2012. Čistá hodnota aktív (NAV) tuzemských podielových fondov a na Slovensku distribuovaných zahraničných subjektov

kolektívneho investovania sa do konca sledovaného obdobia zvýšila na 6 754 mil. EUR, pričom rozdiel oproti jeho začiatku činil sumu 468 mil. EUR. Keby tempo absolútnych prírastkov NAV aj v druhom polroku zostalo rovnaké, bol by rok 2015 z tohto hľadiska prakticky identický s predošlými dvoma rokmi. V porovnaní s minulosťou, keď sa dopyt orientoval poväčšine na tuzemské podielové fondy, bol prírastok z prvého polroka 2015 rozdelený rovnomernejšie medzi tuzemské (nárast o 281 mil. EUR) a zahraničné podielové fondy (nárast o 187 mil. EUR). V relatívnom vyjadrení bola rýchlosť rastu objemu aktív zahraničných fondov pri úrovni 21 % viac ako štvornásobkom tempa tuzemskej časti sektora.

Graf 20 Vývoj objemu spravovaných aktív v tuzemských a na Slovensku predávaných zahraničných podielových fondov

Zdroj: NBS, Slovenská asociácia správcovských spoločností.

Údaje sú v miliardách EUR.

Prevažná časť nárastu NAV sa uskutočnila počas prvého štvrťroka 2015. V tomto období boli pozitívne čisté predaje výrazne podporované výkonnosťou podielových fondov, a to zásluhou priaznivej situácie na finančných trhoch. Apríl a máj síce priniesli ešte zintenzívnenie prílevu nových prostriedkov od sporiteľov, ale zároveň aj pomerne výrazné precenenie aktív smerom nadol. Napokon v júni bol zaznamenaný aj mierny pokles NAV, nakoľko sa čisté predaje dostali do záporného pásma. Táto zmena sentimentu sa pravdepodobne spájala s eskaláciou krízy v Grécku. Kumulatívne za celý prvý polrok 2015 sa pod nárast NAV podpísali takmer výlučne kladné čisté predaje

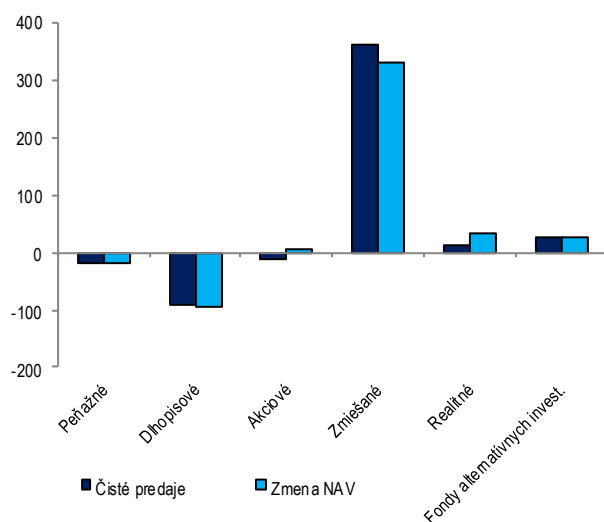
podielových listov. Prílev investícií do tuzemských podielových fondov pochádzal, tak ako v minulosti, najmä od domácností.

Najväčší prílev nových prostriedkov smeroval do zmiešaných podielových fondov

Z hľadiska kategórií tuzemských podielových fondov bol nárast objemu ich aktív výrazne koncentrovaný v zmiešaných fondoch. NAV v tejto kategórii sa za prvých šesť mesiacov roka 2015 rozrástla o 329 mil. EUR. Kladná predajnosť bola pritom zaznamenaná vo väčšine individuálnych zmiešaných fondov, ktoré sú na trhu.

Ďalšími dvoma kategóriami, pri ktorých bolo zvýšenie objemu čistej hodnoty aktív sprevádzané kladnými čistými predajmi, boli realitné podielové fondy a podielové fondy alternatívnych investícií. Druhá z uvedených kategórií dosiahla najvyšší relatívny nárast NAV vo výške až 26 %, hoci k tomu výrazne prispela aj nízka porovnávacía báza. Špecifikom podielových fondov alternatívnych investícií v porovnaní s inými bolo, že do nich investovali najmä finančné inštitúcie. Pri realitných podielových fondoch bolo tempo rastu iba pozvoľné.

Graf 21 Čisté predaje a zmena NAV podľa kategórií tuzemských podielových fondov

Zdroj: NBS.

Poznámka: Údaje sú v miliónoch EUR.

Spomedzi podielových fondov so zápornou predajnosťou počas prvého polroka 2015

jednoznačne vyvstávali dlhopisové fondy. Tieto podielové fondy vykázali redemácie v hodnote cez 90 mil. EUR. V porovnaní s rokom 2014, keď do dlhopisových podielových fondov smerovali veľké objemy prostriedkov, tak ide o významný obrat trendu. Dlhopisové fondy však ostali stále najväčšou tuzemskou kategóriou podľa objemu NAV, aj keď rozdiel oproti zmiešaným podielovým fondom sa podstatne znížil.

Výber prostriedkov od podielnikov sa v menšej miere dotkol aj peňažných a akciových podielových fondov. Kým pri prvej z týchto kategórií to znamenalo aj pokles NAV, pri akciových podielových fondoch boli odpredaje podielových listov zhruba vykompenzované zvýšením cien aktív.

Pri zahraničných podielových fondoch sa najväčší dopyt sústreďoval tiež na zmiešané fondy, kde sa objem aktív rozšíril o 84 mil. EUR. Tesne za nimi nasledovali akciové podielové fondy. Aj pri ostatných kategóriách zahraničných podielových fondov s výnimkou peňažných sa NAV zvýšila, avšak vo výrazne menšej miere z pohľadu absolútnych hodnôt.

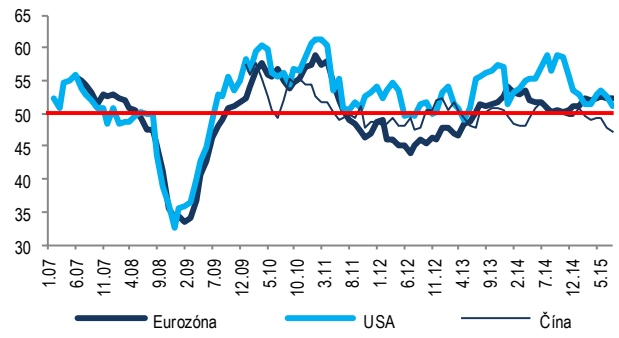
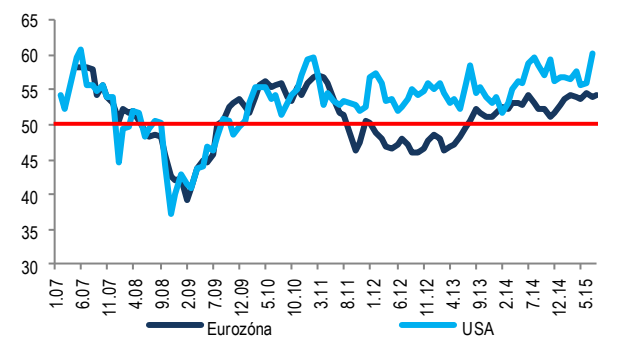
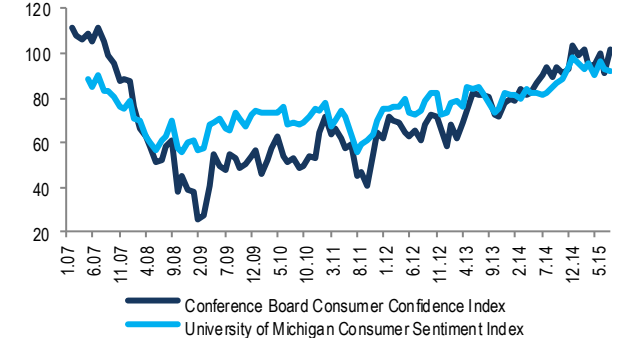
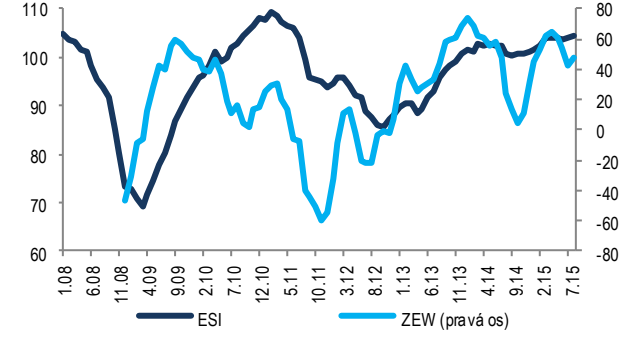
Jednoznačne najvyššie priemerné nominálne zhodnotenie k 30.6.2015, blížiac sa k 14 %, zabezpečili podielnikom akciové podielové fondy. S výrazným odstupom nasledovala skupina zmiešaných, realitných a štruktúrovaných podielových fondov, ktorých priemerné výkonnosti sa nachádzali v rozmedzí 2,0 % až 3,5 %. Výnosy v ostatných kategóriách (peňažné, dlhopisové, alternatívnych investícií) boli tiež kladné, ale neprekročili úroveň jedného percenta. Takmer vo všetkých kategóriách mala výkonnosť zahraničných podielových fondov výrazne lepšie hodnoty ako v tuzemských fondoch.

Zisk všetkých tuzemských správcovských spoločností za prvý polrok 2015 dosiahol 13,6 mil. EUR. V medziročnom porovnaní sa teda zvýšil o 20 %. Kľúčovým v tomto smere bol nárast čistých výnosov z poplatkov a provízií o 8 %. Hospodársky výsledok sa zlepšil vo všetkých piatich správcovských spoločnostiach.

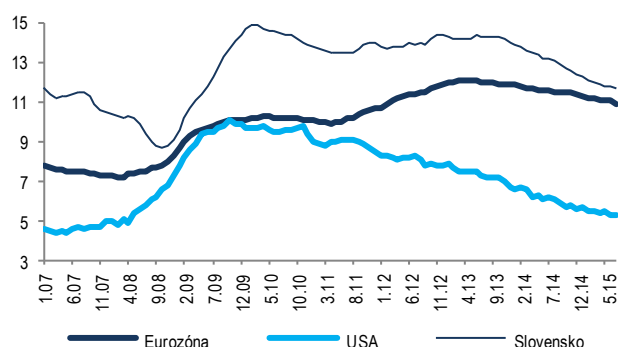
INDIKÁTORY OBOZRETNOSTI NA MAKROÚROVNI

Všeobecné poznámky:

Vyjadrenie 31.12.2014 = 1 pri indexe znamená, že príslušný index bol normovaný takým spôsobom, že k uvedenému dátumu (31.12.2014) bola jeho hodnota 1.

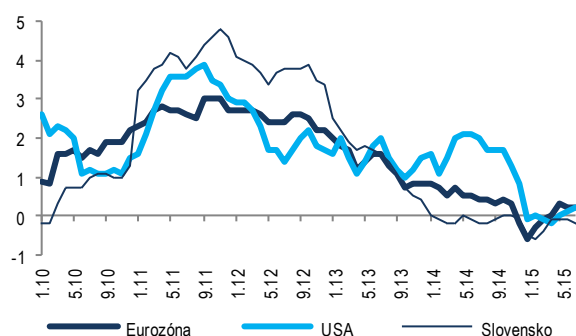
Indikátory rizík plynúcich z makroekonomického prostredia	
P1 Indikátor sentimentu (PMI) v priemysle vo vybraných ekonomikách Zdroj: Bloomberg. Poznámka: Definícia indikátora je v časti Terminológia a skratky.	P2 Indikátor sentimentu (PMI) v službách vo vybraných ekonomikách Zdroj: Bloomberg. Poznámka: Definícia indikátora je v časti Terminológia a skratky.
P3 Indikátory spotrebiteľskej dôvery v USA Zdroj: Bloomberg. Poznámka: Na grafe sú zobrazené indexy spotrebiteľskej dôvery v USA zostavené dvoma rôznymi inštitúciami.	P4 Indikátory ekonomického sentimentu v eurozóne Zdroj: Bloomberg. Poznámka: Definícia indikátorov je v časti Terminológia a skratky.

P5 Vývoj miery nezamestnanosti vo vybraných ekonomikách (%)

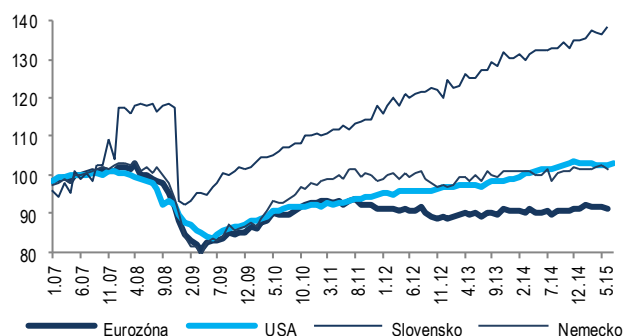
Zdroj: Eurostat, Bureau of Labor Statistics.
Poznámka: Sezónne očistené.

P6 Vývoj spotrebiteľskej inflácie vo vybraných ekonomikách (%)

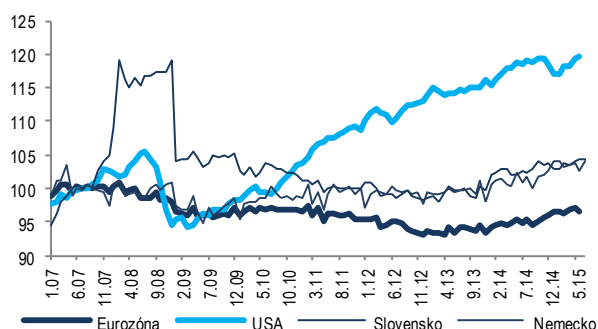
Zdroj: Eurostat, Bureau of Labor Statistics.
Poznámka: Medziročné zmeny indexu spotrebiteľských cien v percentách.

P7 Indexy vývoja priemyselnej produkcie vo vybraných ekonomikách

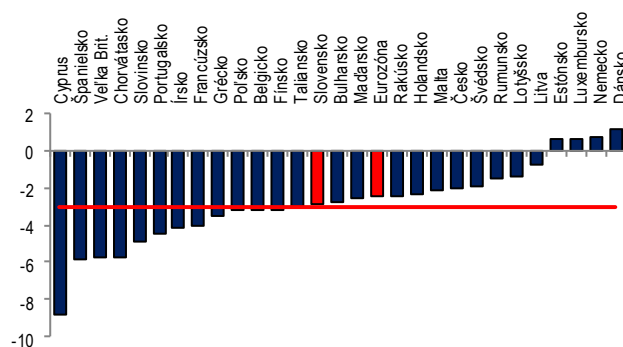
Zdroj: Eurostat, US Federal Reserve.
Poznámky: Rebalansované (priemer 2007=100).
Sezónne očistené.

P8 Indexy vývoja maloobchodného predaja vo vybraných ekonomikách

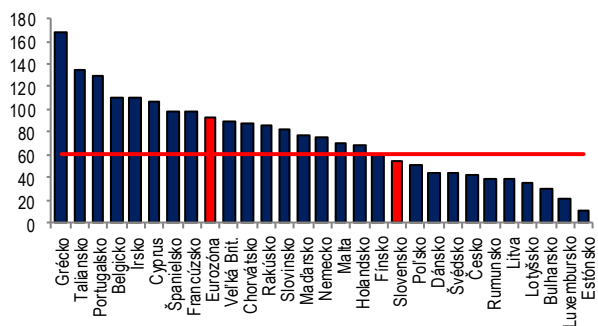
Zdroj: Eurostat, US Department of Commerce.
Poznámky: Rebalansované (priemer 2007=100).
Sezónne očistené.

P9 Saldo verejných financií za rok 2014 v krajinách EÚ (%)

Zdroj: Eurostat.
Poznámka: Saldo vyjadrené ako podiel na HDP v percentách.

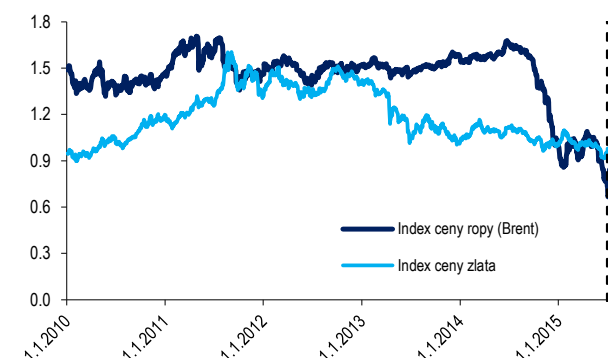
P10 Hrubý štátny dlh v 1. štvrtroku 2015 v krajinách EÚ (%)

Zdroj: Eurostat.
Poznámka: Hrubý dlh vyjadrený ako podiel na HDP v percentách.

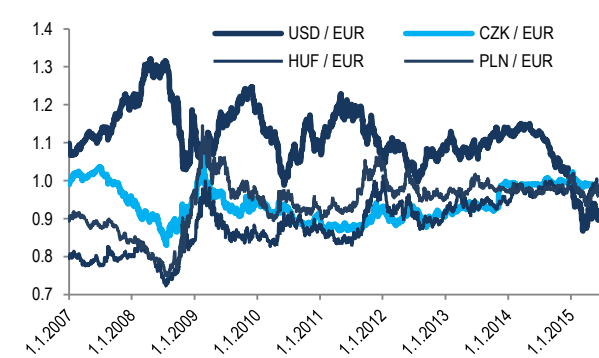
Indikátory rizík plynúcich z finančných trhov

P11 Indexy vývoja cien komodít (31.12.2014 = 1)

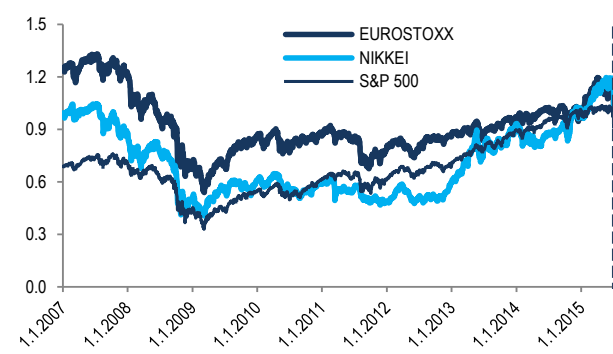
Zdroj: Bloomberg, NBS.

P12 Indexy vývoja výmenných kurzov (31.12.2014 = 1)

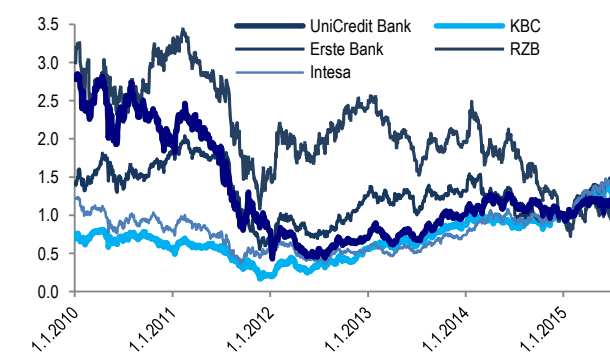
Zdroj: Bloomberg, NBS.

P13 Indexy vývoja akciových indexov (31.12.2014 = 1)

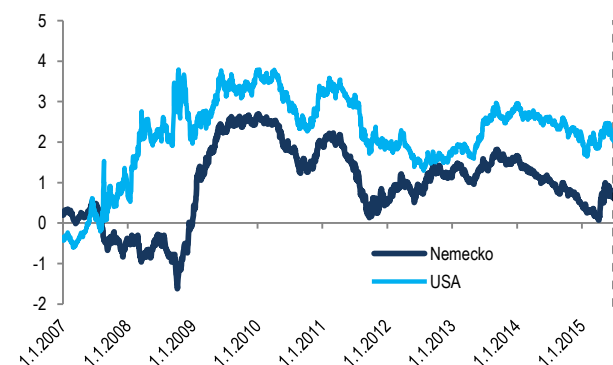
Zdroj: Bloomberg, NBS.

P14 Indexy cien akcií materských spoločností 5 najväčších domácych bánk (31.12.2014 = 1)

Zdroj: Bloomberg, NBS.

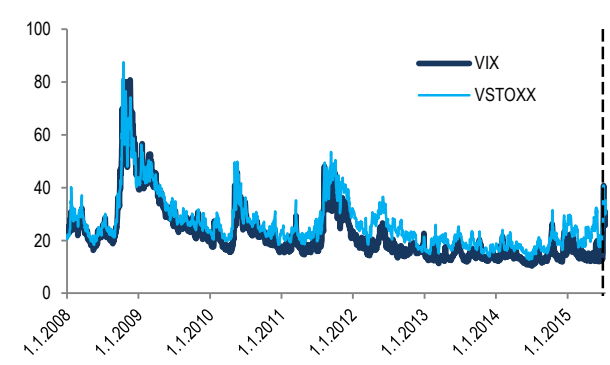
P15 Strmosť výnosovej krivky vo vybraných ekonomikách

Zdroj: Bloomberg, NBS.

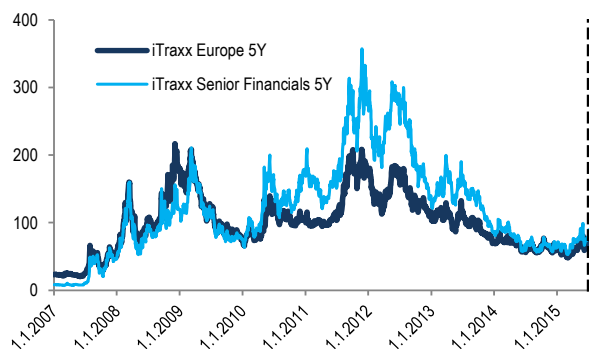
Poznámka: Strmosť výnosovej krivky je vyjadrená ako rozdiel výnosu do splatnosti 10-ročných a 3-mesačných vládnych dlhopisov.

P16 Volatilita akciových indexov

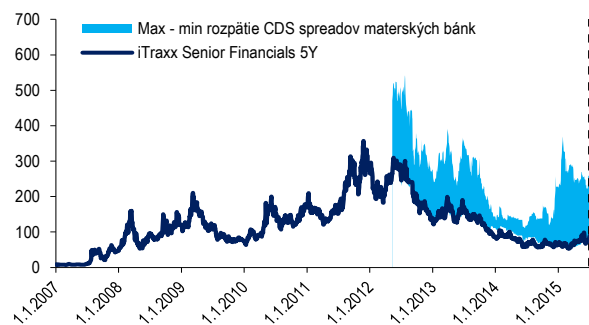
Zdroj: Bloomberg.

P17 Vývoj indexov CDS spreadov (v b. b.)

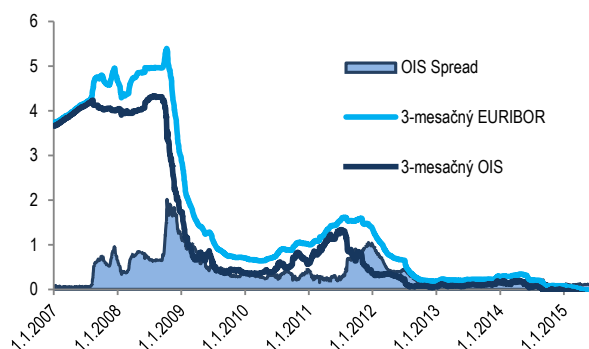
Zdroj: Bloomberg, NBS.

P18 Vývoj CDS materských spoločností najväčších slovenských bánk (v b. b.)

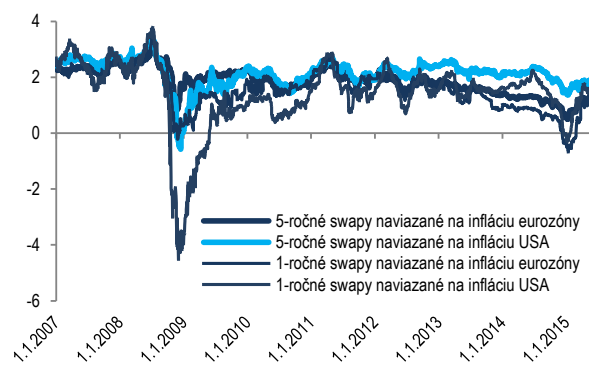
Zdroj: Bloomberg, NBS.

P19 Vývoj 3-mesačných sadzieb a OIS spreadu (v %, resp. v p. b.)

Zdroj: Bloomberg, NBS.

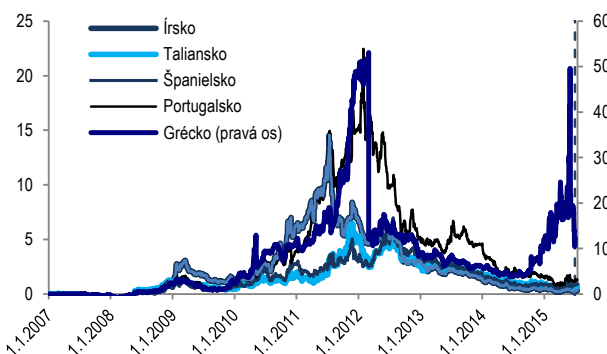
P20 Vývoj cien swapov naviazaných na infláciu

Zdroj: Bloomberg, NBS.

Poznámka: Cena swapov naviazaných na infláciu je definovaná v časti Terminológia a skratky.

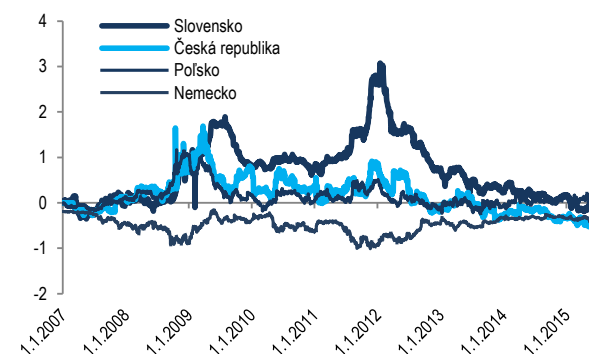
P21 Kreditné spready 5-ročných štátnych dlhopisov s vyššou mierou rizika (v p. b.)

Zdroj: Bloomberg, NBS.

Poznámka: Na zvislej osi je zobrazený rozdiel výnosu päťročných dlhopisov emitovaných jednotlivými krajinami a 5-ročnej OIS sadzby, ktorá reprezentuje úrokovú sadzbu na 5-ročné obdobie s nízkou mierou kreditného rizika.

P22 Kreditné spready 5-ročných štátnych dlhopisov krajín strednej Európy a Nemecka

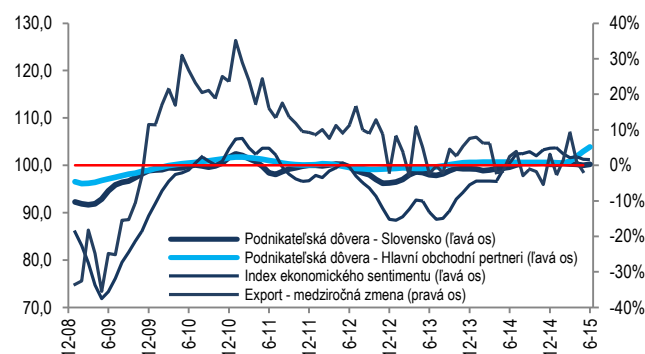

Zdroj: Bloomberg, NBS.

Poznámky: Na grafe je zobrazený rozdiel medzi percentuálnym výnosom 5-ročných štátnych dlhopisov denominovaných v domácej mene jednotlivých krajín a 5-ročnou swapovou sadzbou pre príslušnú menu. Hodnoty sú uvedené v p. b.

Indikátory kreditného rizika podnikov

P23 Export a podnikateľské prostredie

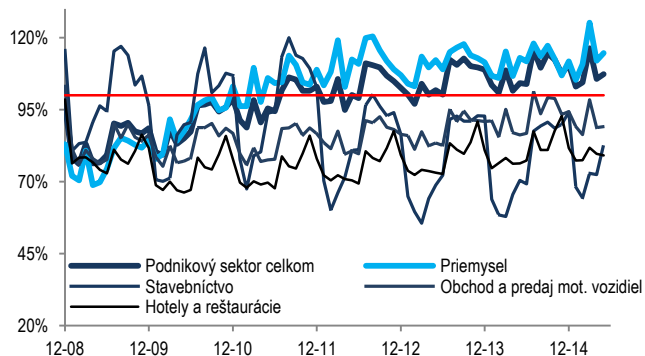
Zdroj: NBS, OECD, ŠÚ SR.

P24 Export a tržby podnikov

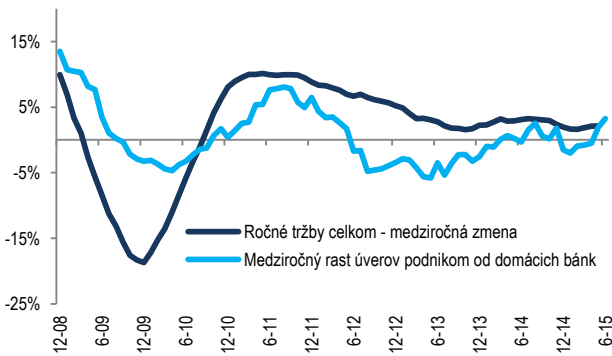
Zdroj: ŠÚ SR, MH SR, OECD, NBS.

P25 Úroveň tržieb vo vybraných odvetviach v porovnaní s obdobím 06/2007-06/2008

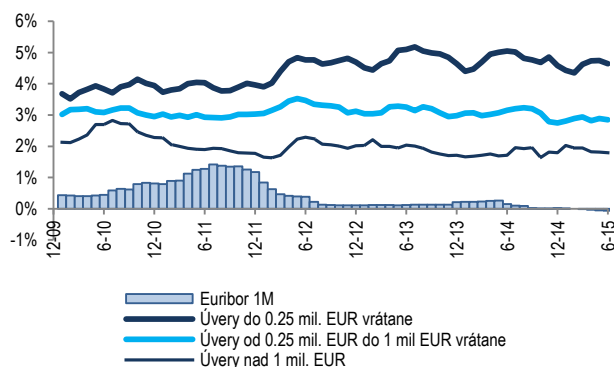
Zdroj: ŠÚ SR.

P26 Vývoj úverov a tržieb v podnikovom sektore

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

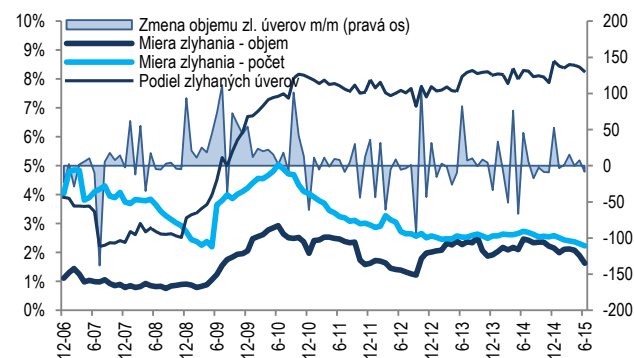
P27 Úrokové rozpätia pri nových úveroch podnikom

Zdroj: NBS, EBF.

Poznámka: Rozpätie je definované ako rozdiel mesačnej sadzby EURIBOR a priemernej sadzby na nové úvery príslušnej kategórie

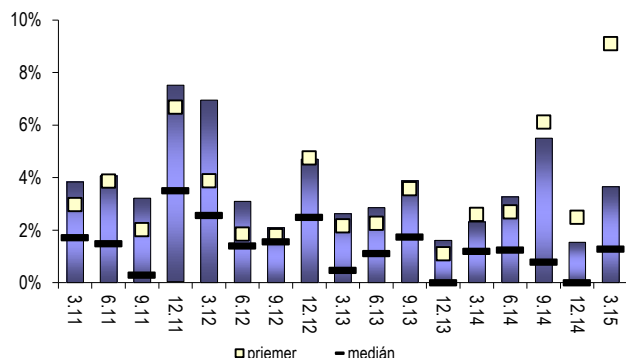
P28 Zlyhané úvery a miery zlyhania

Zdroj: NBS.

Poznámka: Miery zlyhania predstavujú podiel počtu/objemu úverov, ktoré prešli z kategórie nezlyhané do kategórie zlyhané v priebehu ročného horizontu, ku počtu/objemu úverov v kategórii nezlyhané na začiatku ročného horizontu. Hodnoty na pravej osi sú mil. EUR.

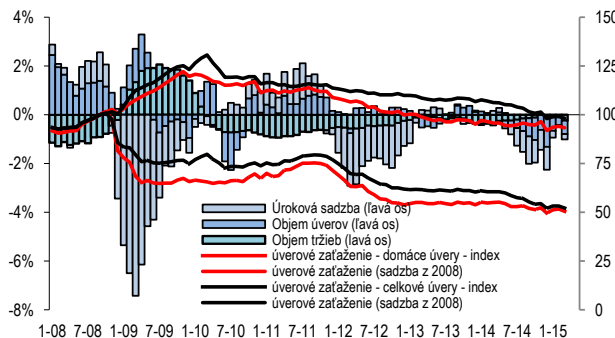
P29 Úvery v riziku

Zdroj: NBS.

Poznámky: Zobrazené je medzikvartilové rozpätie. Ukazovateľ vyjadruje podiel úverov tým podnikom na celkových úveroch podnikom, ktoré zaznamenali medziročný pokles tržieb v danom štvrtroku o viac ako 30 % a zároveň zaznamenali v danom štvrtroku stratu.

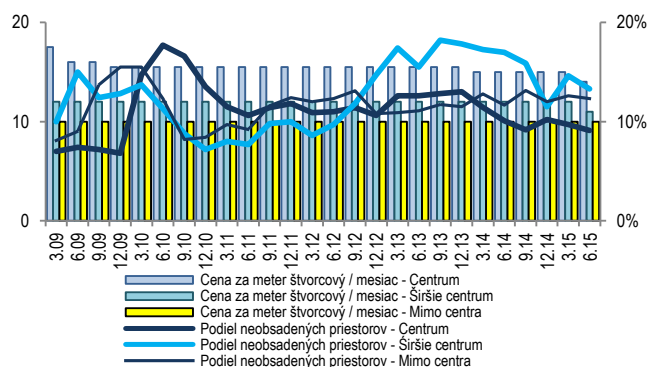
P30 Úverové zaťaženie – rozklad na zložky

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

Poznámka: Hodnoty na pravej osi sú v mil. EUR.

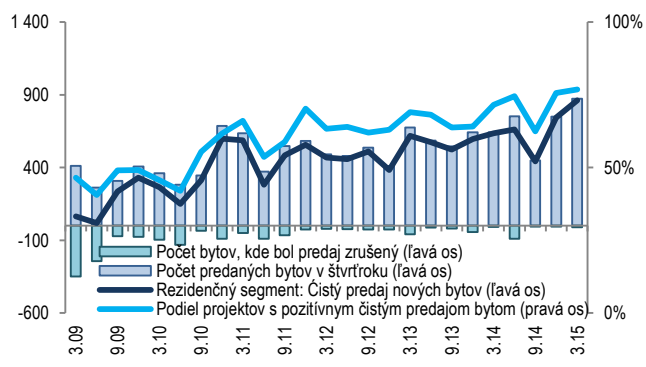
P31 Komerčné nehnuteľnosti: Ceny a obsadenosť v kancelárskom segmente

Zdroj: CBRE, NBS.

Poznámka: Údaje popisujú vývoj cien a obsadenosť v Bratislave.

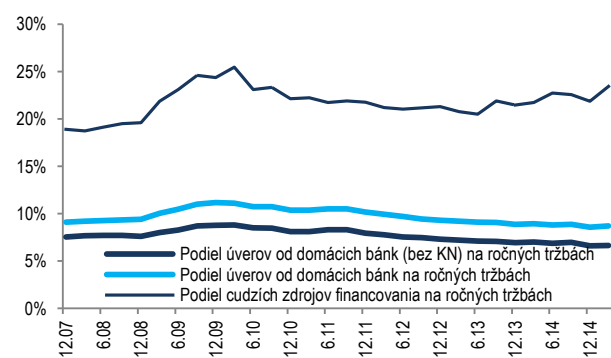
P32 Komerčné nehnuteľnosti: Predaje v rezidenčnom segmente – nové byty

Zdroj: Lexxus, a. s., NBS.

Poznámka: Údaje popisujú vývoj v Bratislave.

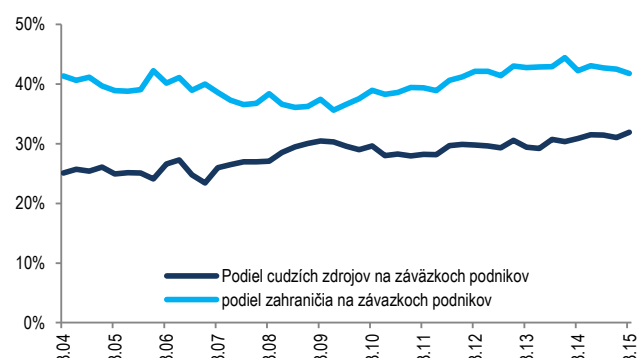
P33 Porovnanie bilancie a tržieb podnikov

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

Poznámka: KN – komerčné nehnuteľnosti.

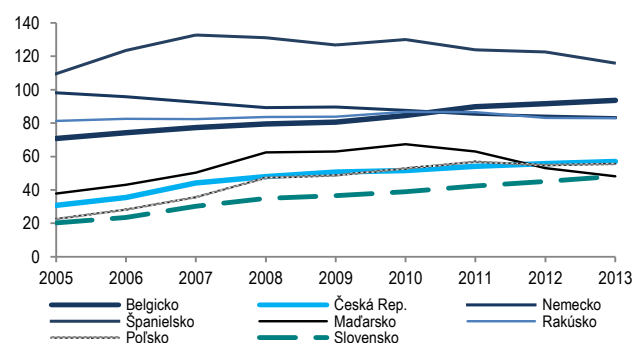
P34 Štruktúra záväzkov nefinančných spoločností

Zdroj: NBS.

Indikátory kreditného rizika domácností

P35 Zadlženosť domácností na Slovensku a vo vybraných štátoch

Zdroj: Eurostat.

Poznámka: Ukazovateľ sa vypočíta ako podiel celkového dlhu domácností na disponibilnom príjme v %.

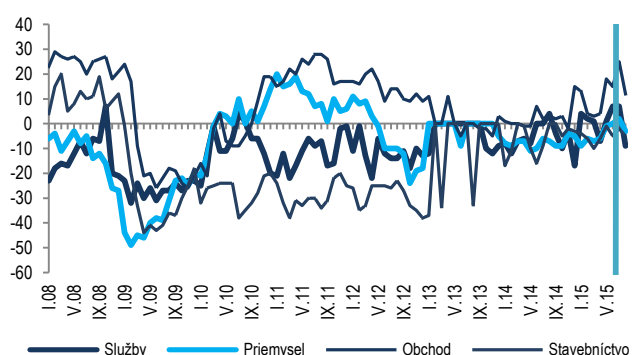
P37 Stav počtu nezamestnaných podľa príjmových skupín

Zdroj: ÚPSVaR.

Poznámka: Na ľavej a pravej osi sú počty uchádzačov o zamestnanie v tis. osôb. Príjmové kategórie sú definované v časti Terminológia a skratky.

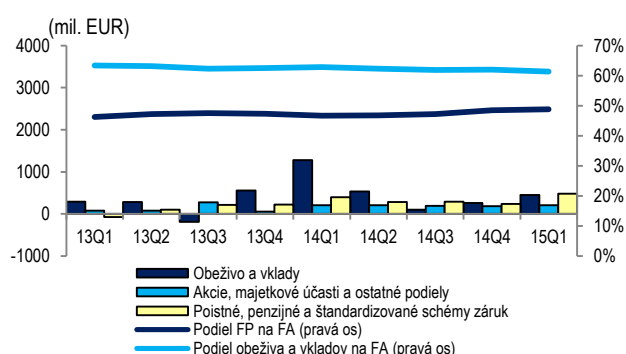
P39 Očakávaná zamestnanosť vo vybraných odvetviach

Zdroj: ŠÚ SR.

Poznámka: Údaj je index.

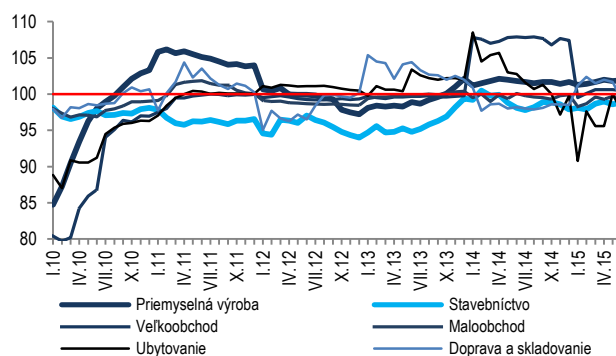
P36 Zmeny vo finančných aktívach domácností

Zdroj: NBS.

Poznámky: Údaje predstavujú medzikvartálne zmeny. Z dôvodu zmeny metodiky zatiaľ nie sú staršie údaje dostupné.

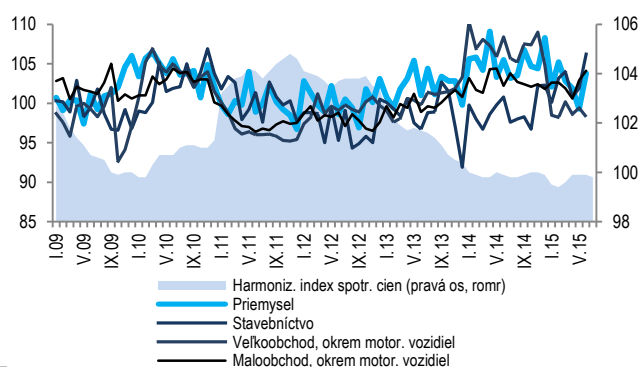
P38 Index zamestnanosti podľa vybraných odvetví

Zdroj: ŠÚ SR.

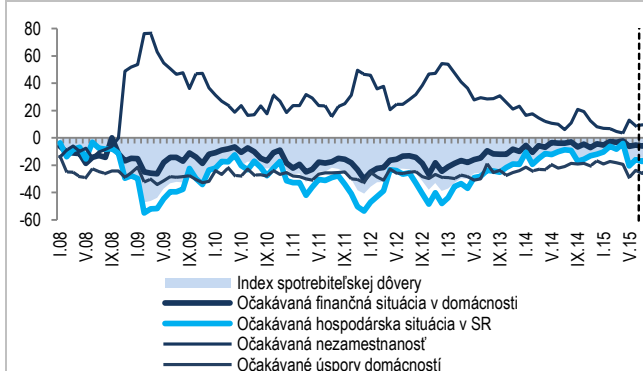
Poznámka: Index vyjadruje medziročnú zmenu.

P40 Index reálnych miezd podľa vybraných odvetví

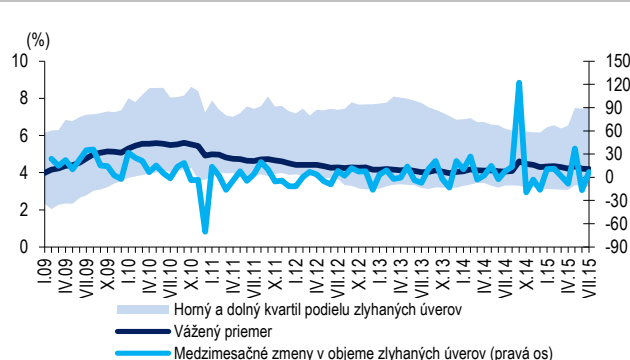
Zdroj: ŠÚ SR.

P41 Index spotrebiteľskej dôvery a jeho zložky

Zdroj: ŠÚ SR.

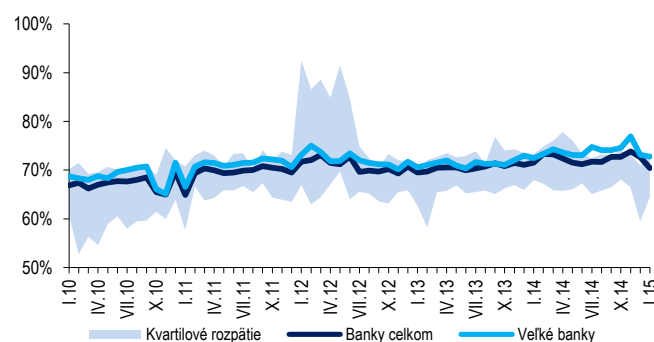
P42 Zlyhané úvery domácností

Zdroj: NBS.

Poznámky: Údaje na ľavej osi vyjadrujú podiel zlyhaných úverov domácnostiam na celkových úveroch domácnostiam.

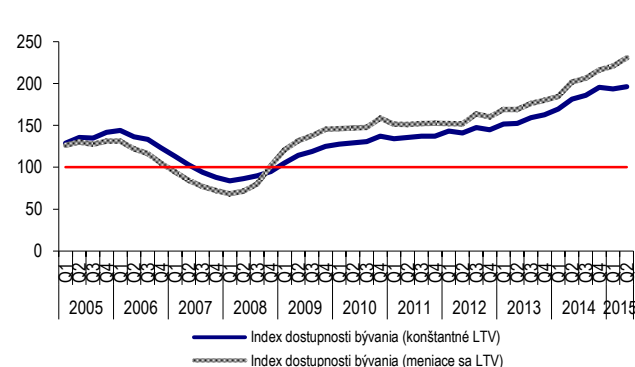
P43 Pomer objemu úverov k hodnote zabezpečenia (LTV)

Zdroj: NBS.

Poznámka: Ukazovateľ je definovaný v časti Terminológia a skratky.

P44 Index dostupnosti bývania

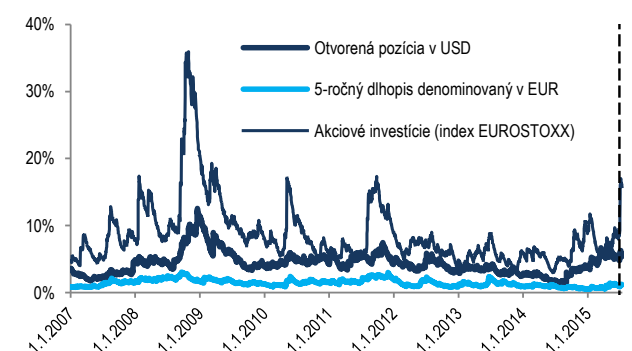

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

Index dostupnosti bývania je definovaný v časti Terminológia a skratky.

Indikátory trhových rizík a rizika likvidity

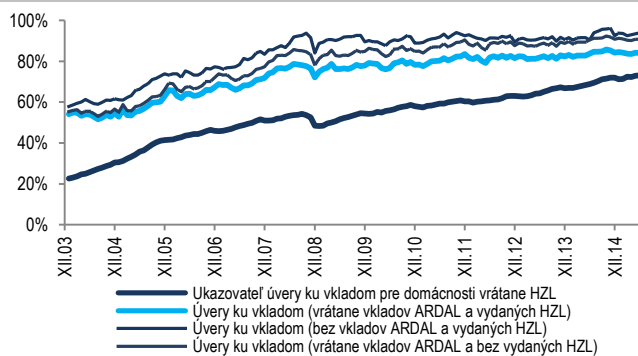
P45 Value at Risk pri investíciách do rôznych typov finančných nástrojov

Zdroj: Bloomberg, NBS.

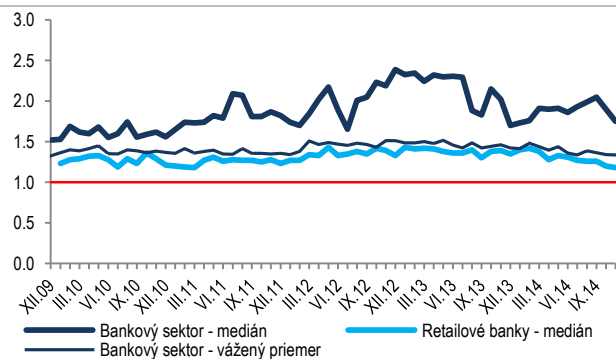
Poznámky: Údaje vyjadrujú stratu (ako % z danej investície), ktorá by s pravdepodobnosťou 99 % nemala byť prekročená počas 10 dní. Táto strata bola vypočítaná na základe výpočtu volatility rizikových faktorov pomocou exponenciálne vážených klzavých priemerov.

P46 Ukazovateľ úvery ku vkladom

Zdroj: NBS.

P47 Ukazovateľ likvidných aktív

Zdroj: NBS.

TERMINOLÓGIA A SKRATKY

Použitá terminológia

Čisté úrokové rozpätie – predstavuje rozdiel medzi výnosovosťou úverov (podiel úrokových výnosov z úverov na celkových úveroch) a nákladovosťou vkladov (podiel úrokových nákladov z vkladov na celkových vkladoch).

Domácnosti – obyvateľstvo, teda účty občanov, ekvivalent anglického pojmu „households“.

ESI (Economic Sentiment Indicator) – je indikátor ekonomického sentimentu zostavovaný Európskou komisiou.

Index dostupnosti bývania – index vyjadruje pomer disponibilného príjmu a splátky úveru. Pri výpočte disponibilného príjmu sa zohľadňuje priemerná mzda a priemerné výdavky domácností. Pri výpočte výšky splátky sa zohľadňuje priemerná cena bytu, priemerná úroková sadzba, priemerná splatnosť, a konštantné LTV (75 %). Metodika výpočtu indexu dostupnosti bývania je popísaná v: Rychtárik, Š. – Krčmár, M. [2011] Vývoj na trhu úverov na bývanie a jeho interpretácia In Nehnutelnosti a bývanie 2010 / Číslo 2. Bratislava, 2010.

Investičné životné poistenie (IŽP, unit-linked poistenie) - poistenie podľa bodov 1 a 3 prílohy č. 1 časti A zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov spojené s investičným fondom (poistenie smrti alebo dožitia alebo poistenie spojené s kapitalizačnými zmluvami spojené s investičným fondom).

Kombinovaný ukazovateľ - vyjadrenie škodovosti a nákladovosti na zaslúženom poistnom.

Loan-to-value ratio (podiel objemu úverov k hodnote zabezpečenia) – definovaný ako pomer objemu poskytnutého úveru a hodnoty zabezpečenia úveru.

Miera zlyhania (default rate) – vyjadruje, aké percento úverov zlyhá počas sledovaného obdobia.

PMI (Purchasing Managers' Indexes) - hodnota indexu väčšia ako 50 značí expanziu, hodnota menšia ako 50 kontrakciu v priemysle, resp. službách.

Príjmové kategórie obyvateľstva - rozdelenie vychádza z členenie podľa KZAM a údajov o výške ich príjmov podľa KZAM; *Vyššia príjmová kategória (príjem nad 800 EUR)* - zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci, vedeckí, odborní duševní zamestnanci, technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci; *Stredná príjmová kategória (príjem od 600 do 800 EUR)* - administratívni zamestnanci (úradníci), remeselníci a kvalifik. výrobcovia, spracovatelia, obsluha strojov a zariadení; *Nižšia príjmová kategória (príjem do 600 EUR)* - zamestnanci v službách a obchode, robotníci v poľnohospodárstve a lesníctve, pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci.

Retail – domácnosti, živnosti a neziskové spoločnosti slúžiace prevažne domácnostiam.

Rezerva na investičné životné poistenie (unit-linked rezerva) – technická rezerva na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených v investičnom životnom poistení.

Technické poistné - cena, ktorá bola dojednaná v jednotlivých poistných zmluvách bez ohľadu na spôsob ich finančného vykazovania.

Ukazovateľ primeranosti vlastných zdrojov – podiel vlastných zdrojov a 12,5-násobku hodnoty požiadavky na vlastné zdroje.

Ukazovateľ likvidných aktív – definovaný ako podiel likvidných aktív voči volatilným pasívam v horizonte jedného mesiaca. Jeho úroveň by nemala klesnúť pod 1.

Ukazovateľ finančnej páky – podiel Tier 1 kapitálu na celkovej výške (rizikovo

neváženej) súvahových a podsúvahových expozícií.

Úrokové spready – predstavujú rozdiel medzi úrokovými sadzbami na úvery/vklady a príslušnými medzibankovými sadzbami.

Úvery ku vkladom (loan-to-deposit ratio) – podiel úverov klientom a súčtu vkladov retailu, vkladov podnikov a vkladov finančných spoločností a emitovaných HZL. Vyjadruje mieru financovania úverov prostredníctvom stabilných zdrojov od klientov. Nižšia hodnota znamená vyššiu

mieru financovania úverov vkladmi od klientov a zároveň znamená nižšiu mieru financovania prostredníctvom volatilnejších finančných trhov.

ZEW – reprezentuje indikátor ekonomického sentimentu zostavovaný súkromnou spoločnosťou ZEW (Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung).

Zlyhané úvery – úvery, u ktorých banka identifikovala znehodnotenie viac ako 50 % alebo ak je dlžník v omeškaní so splácaním viac ako 90 dní.

SKRATKY

AFS portfólio aktív držaných na predaj
(available for sale)

AHDJ aktuálna hodnota dôchodkovej jednotky

b. b. bázičný bod

CP cenný papier

DDS doplnková dôchodková spoločnosť

DSS dôchodková správcovská spoločnosť

EIOPA Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov

ETF fondy obchodované na burze
(Exchange traded funds)

EURIBOR EUR Interbank Offered Rate

FKI fondy kolektívneho investovania

HDP hrubý domáci produkt

HTM portfólio aktív držaných do splatnosti
(hold to maturity)

HZL hypotekárny záložný list

Kasko havarijné poistenie

KI kolektívne investovanie

KZAM Klasifikácia zamestnaní

LTV podiel úveru k hodnote zabezpečenia
(Loan-to-value ratio)

NAV čistá hodnota aktív (Net Asset Value)

OECD Organisation for Economic
Cooperation and Development

p. b. percentuálny bod

PK príjmová kategória

PZP povinné zmluvné poistenie

RBUZ Register bankových úverov a záruk

ROE výnosovosť kapitálu (return on equity)

RWA rizikovo vážené aktíva (Risk-weighted
assets)

SKP Slovenská kancelária poisťovateľov

ŠÚ SR Štatistický úrad SR

Tier I,II,III zložky vlastných zdrojov

ÚPSVaR Úrad práce, sociálnych vecí
a rodiny SR

UvR úvery v riziku

VaR hodnota v riziku (Value at Risk)